

Különjelentés

Biogazdálkodás az Európai Unióban

Hiányosságok és következetlenségek
akadályozzák a szakpolitika sikerre vitelét

EURÓPAI
SZÁMVEVŐSZÉK

Tartalomjegyzék

	Bekezdés
Összefoglaló	I–X
Bevezetés	01–12
A biogazdálkodás mint fenntarthatóbb mezőgazdasági gyakorlat	01–04
A biogazdálkodás az ökológiai ágazat szerves része	05–06
Az ökológiai ágazatra vonatkozó uniós szakpolitika	07–10
Szerep- és felelősségi körök	11–12
Az ellenőrzés hatóköre és módszere	13–17
Észrevételek	18–77
Hiányosságok az ökológiai ágazatra vonatkozó uniós és nemzeti szakpolitikákban	18–35
Az ökológiai ágazatra irányuló uniós politikát gyengítik a stratégiai keret hiányosságai	19–24
A nemzeti szakpolitikák hiányosságai akadályozzák az uniós ökológiai ágazat fejlődését	25–31
A tagállamok csak részben foglalkoztak ökológiai ágazatuk sajátos szükségleteivel a KAP-támogatás programozása során	32–35
Nőtt a terület, de továbbra is kihívást jelent a biogazdálkodás célkitűzéseinek integrálása a KAP-ba	36–59
A KAP-támogatás hozzájárult az ökológiai területek növekedéséhez, de a környezeti előnyök nem voltak mindig garantáltak	37–43
A tagállamok nem mindig biztosították, hogy a biogazdálkodáshoz nyújtott KAP-támogatás valóban ökológiai termelést eredményezzen	44–51
A tagállamok nem célirányosították kellőképpen a KAP-finanszírozást ahhoz, hogy az hozzájáruljon az ökológiai ágazat továbbfejlesztéséhez	52–59

Az adatokkal kapcsolatos hiányosságok akadályozzák a megalapozott szakpolitikai döntéshozatalt az ökológiai ágazatban 60–77

Nem értékelhető, milyen hatást gyakorol a KAP-támogatás a biogazdálkodásra 61–66

A meglévő uniós eszközök nem alkalmasak a biogazdálkodás hatásának elemzésére 67–71

Kevesebb statisztikai változót gyűjtenek az ökológiai ágazatról 72–77

Következtetések és ajánlások 78–82

Melléklet. Biotermékek fogyasztása a tagállamokban

Rövidítések

Glosszárrium

A Bizottság válaszai

Időrendi áttekintés

Ellenőrző csoport

Összefoglaló

I A biogazdálkodás olyan mezőgazdasági módszer, amelynek célja, hogy természetes anyagokkal és eljárásokkal állítson elő élelmiszereket, hozzájárulva ezzel a biológiai sokféleség növeléséhez, valamint a víz-, levegő- és talajszennyezés csökkentéséhez. A Bizottság kulcsfontosságú eszköznek tartja a biogazdálkodást a mezőgazdaság fenntarthatóbbá tételéhez, és azt a célt tűzte ki, hogy 2030-ra az uniós mezőgazdasági földterületek 25%-át biogazdálkodással műveljék, ami a 2022. évi 10,5%-hoz képest komoly növekedést jelentene. A 2014–2022-es időszakban a mezőgazdasági termelők mintegy 12 milliárd eurót kaptak a közös agrárpolitika keretében az ökológiai gazdálkodási gyakorlatok támogatására.

II Ellenőrzésünk során megvizsgáltuk a biogazdálkodáshoz nyújtott uniós támogatás megtervezését, végrehajtását és nyomon követését. Az ellenőrzés a 2014–2022-es időszakot vizsgálta, azonban adott esetben a 2023–2027-es időszakra vonatkozó rendelkezésekre és programokra is kiterjedt. Témaválasztásunkat az indokolta, hogy az Unió jelentős összeget fordít a biogazdálkodásra. Reméljük, hogy jelentésünk segít majd az ökológiai ágazatra vonatkozó uniós szakpolitika kidolgozásában, és hozzájárul a 2027 utáni KAP-ra vonatkozó, 2025-re tervezett bizottsági jogalkotási javaslatokhoz.

III Összességében arra a következtetésre jutottunk, hogy az ökológiai ágazatra vonatkozó uniós és nemzeti szakpolitikákban hiányosságok tapasztalhatók. A KAP forrásait az ökológiai művelésű mezőgazdasági területek növelésére használták fel, anélkül, hogy kellőképpen figyelembe vették volna a biogazdálkodásra vonatkozó uniós politikában meghatározott környezetvédelmi és piaci célkitűzéseket. A szakpolitika hatását az adatok szűkössége miatt nem lehetett értékelni.

IV Hiányosságokat tártunk fel az ökológiai ágazatra vonatkozó uniós szakpolitika stratégiai keretrendszerében. A Bizottság által az ökológiai ágazatra irányuló stratégia meghatározásához használt uniós cselekvési tervekből fontos elemek hiányoznak. Bár a jelenlegi terv javulást jelent az előzőhöz képest, még mindig nem tartalmaz számszerűsíthető célértékeket a meghatározott célkitűzések és fellépések tekintetében, sem az előrehaladás mérésére szolgáló eszközöket. Az ökológiai ágazattal kapcsolatos egyetlen célkitűzése az ökológiai művelésű földterületre vonatkozó, nem kötelező erejű 25%-os cél, amely csak a terület növelésére összpontosít. A 2030 utáni időszakra nincsen stratégia vagy cél az ökológiai ágazatra vonatkozóan.

V Tagállamonként igen eltérő a biogazdálkodás fejlesztésének mértéke és az annak további növelésére irányuló törekvés. Bár az EU-27 országai közül három kivétellel már mindegyik rendelkezik ökológiai cselekvési tervvel, fennáll annak a kockázata, hogy ezek nem lesznek elegendőek a 25%-os uniós cél 2030-ig történő eléréséhez. Ehhez ugyanis a biogazdálkodás jelenlegi éves növekedésének meg kellene kétszereződnie. Azokban a tagállamokban, ahol az ökológiai ágazat fejletlen, a nemzeti cselekvési tervek kulcsszerepet játszhatnak a fejlődés előmozdításában. Ha azonban ezek a tervek gyenge minőségűek, az gyengítheti hatásukat.

VI A közös agrárpolitika a biogazdálkodás fejlesztésének fő finanszírozási forrása az Unióban. Megállapítottuk, hogy bár ez a támogatás segített növelni az ökológiai művelésű földterületet, még nem integrálták a biogazdálkodásra irányuló uniós szakpolitika környezetvédelmi és piaci célkitűzéseit az uniós kiadásokba.

VII A biogazdálkodáshoz nyújtott uniós támogatás elvárt környezeti előnyökön alapul, ám ezeket nem mindig sikerül megvalósítani. Az általunk felkeresett négy tagállamban nem alkalmazták következetesen a biogazdálkodásra vonatkozó szabályokat, különösen a vetésforgó és az állatjólét tekintetében. Bár ha a biogazdálkodás önkéntes elveit beépítenék az uniós kiadásokba, az növelhetné annak pozitív környezeti hatását, megállapítottuk, hogy a tagállamok ritkán tették ezt meg.

VIII Az uniós szakpolitika egyik célkitűzése, hogy a biogazdálkodás élelmiszerek széles skáláját termelje meg a fenntartható termékek piacának ellátása érdekében. A jól fejlett piac tovább ösztönzi a mezőgazdasági termelőket a biogazdálkodásra való átállásra, és elősegíti a hosszú távú növekedést. Ennek ellenére a tagállamok nem célirányosították kellőképpen a KAP-finanszírozást ahhoz, hogy megerősítsék a mezőgazdasági termelők értékláncon belüli pozícióját és továbbfejlesszék az ökológiai ágazatot.

IX A Bizottság nyomon követi a biogazdálkodásra fordított uniós kiadásokat és a támogatott terület méretét. E támogatás hatása azonban nem értékelhető, mivel a meglévő eszközök nem felelnek meg a célnak. A Bizottság nem rendelkezik adatokkal arra vonatkozóan sem, hogyan támogatják az uniós kiadások az ökológiai ágazat fejlődését a biogazdálkodás területén túlmenően, különösen mivel jelenleg kevesebb adatot gyűjtenek, mint 2021 előtt.

X Megállapításaink alapján a következőket javasoljuk a Bizottságnak:

- o erősítse meg az ökológiai ágazat fejlesztésére vonatkozó uniós stratégiai keretet, és ehhez kapcsolódóan vezessen be az előrehaladás mérésére szolgáló módszereket és alakítson ki a 2030 utáni időszakra szóló jövőképet;
- o integrálja jobban a környezetvédelmi és piaci célkitűzéseket a KAP-támogatásba, és az ökológiai ágazat fejlesztése érdekében célirányosítsa eredményesebben a 2027 után rendelkezésre álló forrásokat;
- o a meglévő eszközök és információk eredményesebb felhasználása révén biztosítsa a biogazdálkodás fejlődésének, valamint a környezetre és az éghajlatra gyakorolt hatásának értékeléséhez szükséges releváns adatok rendelkezésre állását.

Bevezetés

A biogazdálkodás mint fenntarthatóbb mezőgazdasági gyakorlat

01 Az Unió földterületeinek közel 40%-át mezőgazdasági célra használják¹. Bár elsődleges szerepe az élelmezés biztosítása, a mezőgazdaság a vidéki területek fejlődéséhez és társadalmi kohéziójához is hozzájárul. A mezőgazdaság a természeti erőforrások fenntartható használatától függ, ugyanakkor környezeti és éghajlati terhelésnek is kiteszi a környezetet, mivel a talaj, a víz és a levegő szennyezéséhez, valamint a természeti erőforrások túlzott kiaknázásához vezet².

02 Az Unió az 1990-es évek óta ösztönzi a környezeti szempontból fenntarthatóbb gazdálkodási gyakorlatok alkalmazását. Ezek közül továbbra is a biogazdálkodás az egyetlen olyan mezőgazdasági termelési módszer, amelyet uniós szinten szabványosítanak és szabályoznak. A biogazdálkodás célja, hogy az uniós jogszabályokban meghatározott elvekkel és szabályokkal összhangban természetes anyagokkal és eljárásokkal állítson elő élelmiszereket (lásd: [1. ábra](#)).

¹ Eurostat, *Farms and farmland in the European Union – statistics*, 2020.

² EEA, *SOER 2020*, 295. és 314. o.

1. ábra. A biogazdálkodás elvei és szabályai

ELVEK:

A természet
**rendszereinek és
ciklusainak**
tiszteletben tartása

Az **energia és a természeti
erőforrások** (a víz, a talaj, a
szerves anyagok és a
levegő) felelősségteljes
használata

A **talaj egészségének és
minőségének**
fenntartása és javítása

A **külső erőforrások
felhasználásának**
korlátozása

A **természeti tájképi
elemek** megőrzése

**Kiváló minőségű
élelmiszerek széles
választékának** előállítása

Az ÁLLATÁLLOMÁNYRA vonatkozó szabályok:

**magas szintű állatjóléti
normák**, amelyek
tiszteletben tartják a
fajspecifikus igényeket

**bio- vagy átállási
takarmány**, elsősorban a
mezőgazdasági üzemből

**növekedésserkentő
anyagok és
kényszertáplálás
mellőzése**

erősen **korlátozott
antibiotikum-használat**

**minimális távolsági
követelmények**, valamint
hozzáférés a szabadtéri
területekhez és legelőkhöz

a hagyományos és az
ökológiai egységek
egyértelmű elkülönítése
a vegyes gazdaságokban

A TERMÉNYEKRE vonatkozó szabályok:

a **szintetikus** növényvédő
szerek és műtrágyák
mellőzése

ökológiai vetőmagok és
növényi szaporítóanyagok

a szennyeződés elkerülését
célzó **megelőző és
óvatossági intézkedések**

a szervezetek
**géntechnológiával
történő módosításának
mellőzése**

többéves vetésforgó,
beleértve a hüvelyes
növényeket és az egyéb
zöldtrágya-növényeket

a hagyományos és az
ökológiai egységek
egyértelmű elkülönítése
a vegyes gazdaságokban

Forrás: Európai Számvevőszék, az ökológiai termelésről és az ökológiai termékek jelöléséről szóló (EU) 2018/848 rendelet alapján.

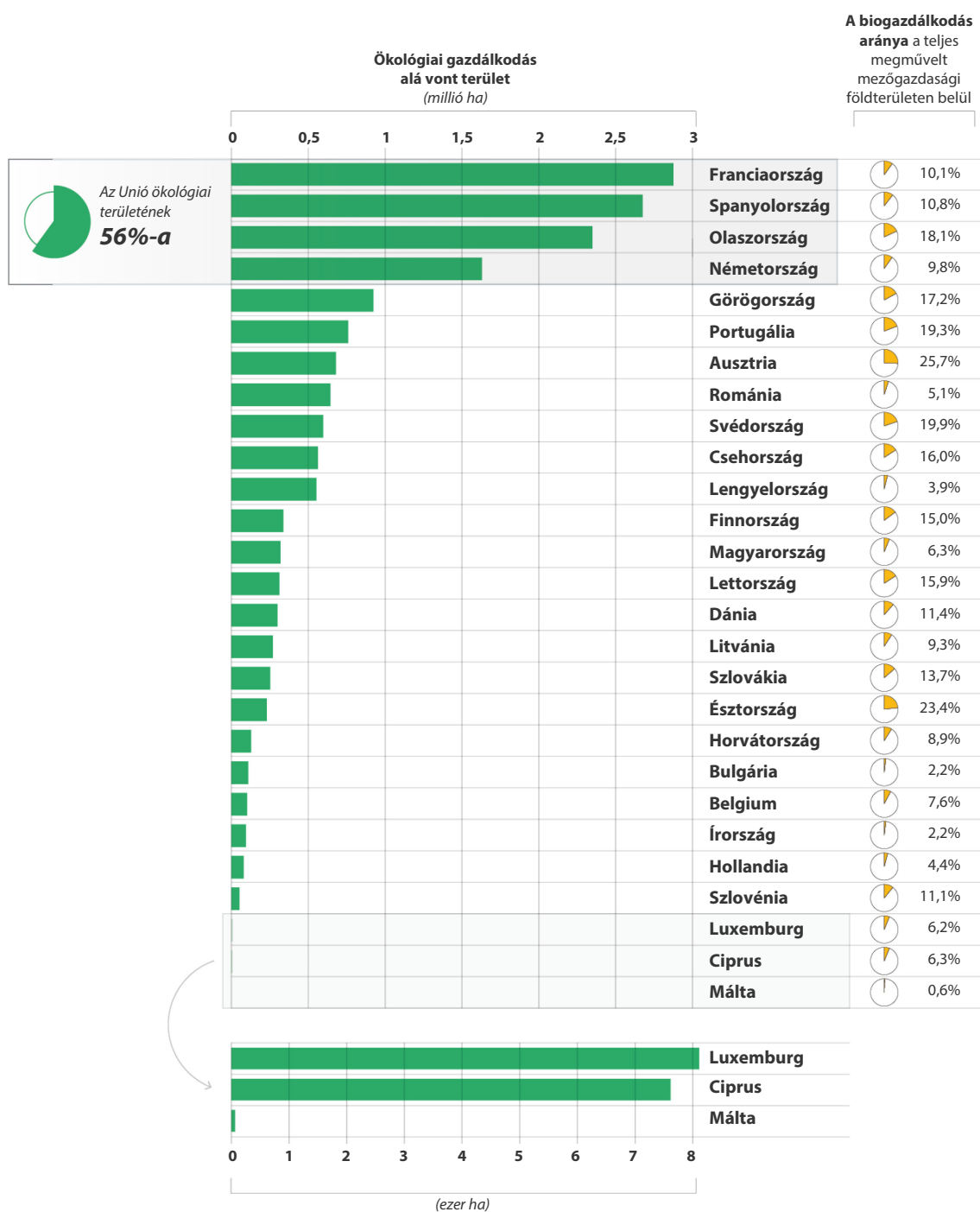
03 Mivel a biogazdálkodás a szintetikus növényvédő szerek és műtrágyák szigorú korlátozásán alapul, kialakításánál fogva környezeti szempontból a szokványos mezőgazdaságnál fenntarthatóbb alternatívának tekinthető, amely hozzájárul a biológiai sokféleség növeléséhez, valamint a víz-, levegő- és talajszennyezés csökkentéséhez³. A vetésforgó és a biogazdaságokban alkalmazott egyéb gazdálkodási gyakorlatok javíthatják a talaj egészségét és termőképességét, valamint vízmegtartó és szén-dioxid-leválasztási képességét, ami fokozza az éghajlatváltozással szembeni ellenállóképességet.

04 2022-ben az Unióban mintegy 17 millió hektárt műveltek ökológiai módszerekkel, ami a teljes mezőgazdasági hasznosítású terület 10,5%-át teszi ki⁴. Bár az Unióban 2014 óta folyamatosan nő az ökológiai mezőgazdasági területek aránya, a biogazdálkodás elterjedtsége tagállami szinten jelentősen eltér: aránya a máltai 0,6%-tól az ausztriai 25,7%-ig terjed, amint azt a **2. ábra** mutatja.

³ Smith OM, Cohen AL, Rieser CJ, Davis AG, Taylor JM, Adesanya AW, Jones MS, Meier AR, Reganold JP, Orpet RJ, Northfield TD and Crowder DW, *Organic Farming Provides Reliable Environmental Benefits but Increases Variability in Crop Yields: A Global Meta-Analysis*, 2019. szeptember.

⁴ Eurostat, *Developments in organic farming*.

2. ábra. Az Unió ökológiai mezőgazdasági területének közel 60%-át négy tagállam adja

Megjegyzés: Ausztria esetében 2020. évi adatok.

Forrás: Európai Számvevőszék, az Eurostat 2022. évi [biogazdálkodási statisztikái](#) alapján (2024. június 25-én kivonatolt adatok).

A biogazdálkodás az ökológiai ágazat szerves része

05 A biogazdálkodás biotermékekkel látja el a piacot, hogy kielégítse a fenntarthatóbb élelmiszerek iránti fogyasztói keresletet. Ez képezi a gerincét az ökológiai ágazatnak, amely a gazdaságtól a fogyasztóig valamennyi szereplőt és folyamatot magában foglalja (lásd: **3. ábra**). A biogazdálkodás fejlődése szorosan kapcsolódik az ökológiai ágazat fejlődéséhez.

3. ábra. Az ökológiai ágazat

Forrás: Európai Számvevőszék.

06 2022-ben a biotermékek a teljes uniós élelmiszerpiac mintegy 4%-át tették ki és 45 milliárd euró értékesítést generáltak⁵. 2014 és 2022 között a biotermékek uniós értékesítése több mint kétszeresére nőtt⁶. A biotermékek fogyasztása tekintetében azonban továbbra is jelentős különbségek vannak a tagállamok között: 2022-ben Romániában fejenként 2 eurót, Dániában 365 eurót költöttek ilyen termékekre (lásd: **melléklet**). Ezek a különbségek rávilágítanak a biotermékek piacának egyenlőtlen fejlődésére az Unióban, amely a tagállamok vásárlóerejével is összefügg.

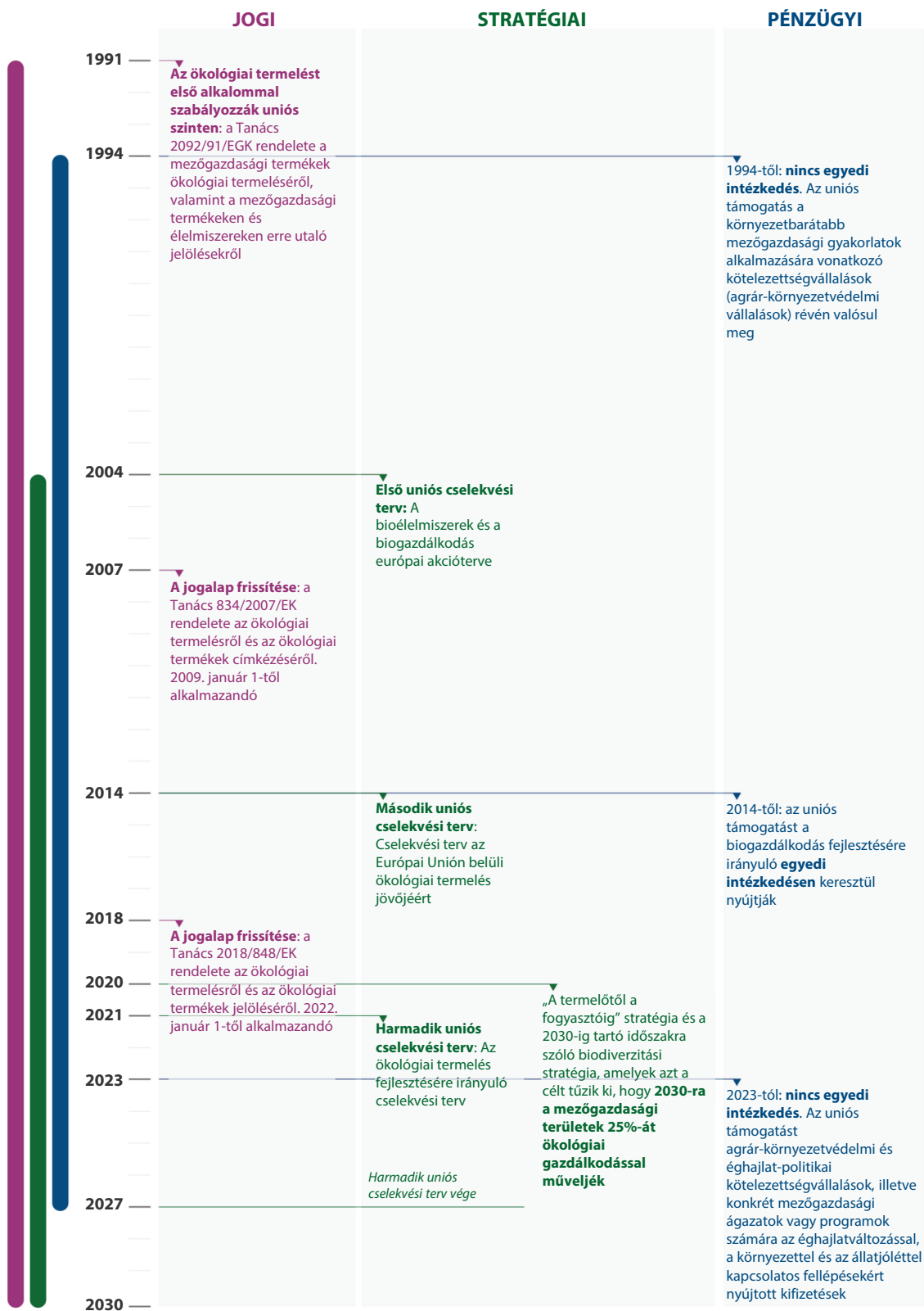
⁵ Az ökológiai kiskereskedelmi értékesítésre vonatkozó **FIBL-statisztikák** és az EU-27 élelmiszer-értékesítéseiire vonatkozó **Statista adatok** (legutóbb kivonatolva: 2024. április 12.).

⁶ Uo.

Az ökológiai ágazatra vonatkozó uniós szakpolitika

07 A biogazdálkodás fejlődését az ökológiai ágazatra vonatkozó uniós szakpolitikában meghatározott elvek, szabályok és célkitűzések vezérlik. Ez a szakpolitika három rétegből áll: egy jogi, egy stratégiai és egy pénzügyi keretből. Az 1991 óta érvényben lévő szakpolitika az idők során változott (lásd: [4. ábra](#)).

4. ábra. Az ökológiai ágazatra vonatkozó uniós szakpolitika alakulása

Forrás: Európai Számvevőszék.

08 Az ökológiai termelésről és az ökológiai termékek jelöléséről szóló rendelet (az ökológiai rendelet) biztosítja a jogalapot a biogazdálkodáshoz és szabályozza az ökológiai ágazat ellátási láncának többi részét, a mezőgazdasági termelőktől a kiskereskedőig (lásd: [3. ábra](#)). A rendelet emellett meghatározza az ökológiai termelés célkitűzéseit és elveit, valamint azokat a szabályokat, amelyeket a biogazdálkodóknak és más gazdasági szereplőknek követniük kell az ökológiai tanúsítás megszerzéséhez.

09 A Bizottság az ökológiai ágazat jogi keretét három egymást követő cselekvési tervvel egészítette ki, amelyeket 2004-ben, 2014-ben és 2021-ben tett közzé. Ezek a cselekvési tervek voltak hivatottak meghatározni a biogazdálkodásra vonatkozó uniós stratégiát is⁷. 2020 májusában a Bizottság az [európai zöld megállapodás](#) végrehajtása keretében közzétette „[a termelőtől a fogyasztóig](#)” stratégiát és a [2030-ig tartó időszakra szóló uniós biodiverzitási stratégiát](#). Mindkét stratégia azt a stratégiai célt tűzte ki, hogy 2030-ra az Unió mezőgazdasági földterületeinek 25%-át biogazdálkodással műveljék. Bár ez a célkitűzés nem kötelező erejű, jelzi azt a szándékot, hogy a biogazdálkodásnak fontos szerep jusson az Unió környezetvédelmi és éghajlat-politikai célkitűzéseinek elérésében.

10 A biogazdálkodás fejlesztéséhez elsősorban a közös agrárpolitika (KAP) keretében nyújtanak pénzügyi támogatást. A 2014–2022-es időszakban a mezőgazdasági termelők közel 12 milliárd euró összegű uniós támogatásban részesültek az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) a biogazdálkodásra való átálláshoz vagy a biogazdálkodási gyakorlatok fenntartásához. Ezen túlmenően:

- o a 2014–2022-es időszakban az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap mintegy 60,6 millió eurót biztosított az ökológiai termelés termelői szervezeteken keresztüli fejlesztésére a gyümölcs- és zöldségágazatban;
- o a 2014–2020-as időszakban a Horizont 2020 keretprogramon keresztül mintegy 45 millió euró összegű uniós pénzügyi támogatást nyújtottak a biogazdálkodással kapcsolatos kutatásra és innovációra, a 2021–2027-es időszakban pedig a Horizont Európa mezőgazdasági, erdészeti és vidékfejlesztési forrásainak 30%-át tervezik közvetlenül vagy közvetve az ökológiai ágazathoz kapcsolódó célokra fordítani;

⁷ Az Európai Bizottság szolgálati munkadokumentuma: „*Impact assessment accompanying the document Proposal for a Regulation on organic production and labelling of organic products*”, SWD(2014) 065 final, 2014. március.

- o a 2016–2023-as időszakban mintegy 140 millió eurót biztosítottak a biotermékek promóciójára az Unió agrár-élelmiszeripari promóciós politikáján⁸ keresztül;
- o a 2023–2027-es időszakban a tagállamok KAP-stratégiai terveikben mintegy 14,7 milliárd eurót irányoztak elő a biogazdálkodás támogatására⁹.

Szerep- és felelősségi körök

11 A Bizottság a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Főigazgatóságon (DG AGRI) keresztül, más főigazgatóságokkal konzultálva határozza meg az ökológiai ágazatra vonatkozó átfogó uniós szakpolitikát. A Bizottság jóváhagyja a tagállamok KAP-ra vonatkozó vidékfejlesztési programjait, és stratégiai iránymutatást nyújt a tagállamoknak az uniós ökológiai politikára vonatkozóan. A DG AGRI-val együttműködve az Eurostat gyűjti, validálja és teszi közzé az ökológiai ágazatra vonatkozó adatokat. A Közös Kutatóközpont tudományosan megalapozott ismeretekkel segíti az uniós szakpolitikák hatásának nyomon követését és értékelését.

12 Sajátos helyzetük és szükségleteik alapján a tagállamok felelősek a biogazdálkodásra és az ökológiai ágazatra vonatkozó nemzeti célkitűzések meghatározásáért, valamint az e célkitűzések eléréséhez megfelelő uniós és nemzeti pénzügyi támogatás programozásáért. A tagállamok vidékfejlesztési programjaikon keresztül programozzák és hajtják végre a vonatkozó uniós támogatást.

⁸ A 2016–2023-as időszakra vonatkozó uniós agrár-élelmiszeripari promóciós politikára vonatkozó [bizottsági kiválasztási határozatok](#).

⁹ Európai Bizottság, *Approved 28 CAP strategic plans (2023-2027)*, 74. o., 2023. június.

Az ellenőrzés hatóköre és módszere

13 Megvizsgáltuk a biogazdálkodáshoz nyújtott uniós támogatás megtervezését, végrehajtását és nyomon követését. Rákérdeztünk, hogy a Bizottság és a tagállamok:

- o kialakítottak-e a biogazdálkodás fellendítését célzó, szilárd szakpolitikát az ökológiai ágazat számára;
- o eredményesen használták-e fel a KAP-forrásokat a biogazdálkodás környezetvédelmi és piaci célkitűzéseinek támogatására;
- o megfelelően nyomon követték és értékelték-e az uniós szakpolitika hatását.

14 Az ökológiai termékek kontrollrendszeréről szóló közelmúltbeli [04/2019. sz. különjelentésünkre](#) és az uniós akvakultúra-politikáról szóló [25/2023. sz. különjelentésünkre](#) tekintettel ellenőrzésünk hatóköréből kizártuk az ökológiai gazdálkodás ellenőrzését és tanúsítását, valamint az ökológiai akvakultúra-ágazatot. Sajátos jellegükre tekintettel kizártuk az ökológiai méhészeti ágazatot, a biogazdálkodással kapcsolatos kutatást és innovációt, valamint az Európai Mezőgazdasági Garanciaalapnak a gyümölcs- és zöldségágazat ökológiai termelését támogató forrásait (lásd: [10.](#) bekezdés).

15 Ellenőrzésünket a biogazdálkodásra vonatkozóan meghatározott 25%-os célkitűzésre, valamint a 2014–2022-es időszakban a biogazdálkodási gyakorlatokra való átálláshoz vagy azok fenntartásához nyújtott közel 12 milliárd euró összegű uniós támogatásra tekintettel végeztük el. Reméljük, hogy megállapításaink és ajánlásaink segítenek majd a biogazdálkodásra vonatkozó uniós szakpolitika kidolgozásában, és hozzájárulnak a 2027 utáni KAP-ra vonatkozó, 2025-re tervezett bizottsági jogalkotási javaslatokhoz.

16 Ellenőrzésünk a 2014–2022-es időszakra terjedt ki. Adott esetben ellenőriztük a 2023–2027-es időszakra vonatkozó rendelkezéseket és programokat is. A következők révén szereztünk bizonyítékokat:

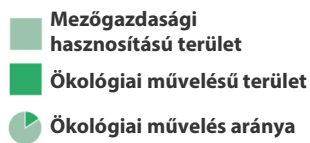
- o találkoztak a Bizottság képviselőivel (DG AGRI, Eurostat és a Közös Kutatóközpont);
- o a vonatkozó adatok és dokumentumok áttekintése, beleértve a szakirányú jogszabályokat és tanulmányokat, hatásvizsgálatokat és ellenőrzési jelentéseket, valamint értékeléseket és monitoringinformációkat;

- az uniós ökológiai ágazatra vonatkozó statisztikai és finanszírozáskezelési adatok elemzése;
- interjúk a nemzeti és regionális hatóságokkal, valamint strukturált találkozók az ökológiai ágazat képviselőivel;
- helyszíni látogatás 26 olyan biogazdaságban, amelyek uniós pénzügyi támogatásban részesültek (mindegyik felkeresett tagállamban 6–7 gazdaság);
- tanulmányi látogatás Dániában, amely 1987 óta nyújt szakpolitikai támogatást a biogazdálkodáshoz, és ahol igen fejlett a biotermékek piaca;
- panelbeszélgetés tudományos, szakpolitikai és biogazdálkodási szakértőkkel.

17 Helyszíni vizsgálat céljából négy tagállamot kerestünk fel: Romániát, Lengyelországot, Ausztriát és Olaszországot. Ezeket az országokat úgy választottuk ki, hogy azok az ökológiai területek szempontjából különböző részarányokat és eltérő továbbfejlődési potenciált képviseljenek (lásd: [5. ábra](#)). Olaszországban Campania és Szicília régióit választottuk ki a KAP-támogatás regionális végrehajtásának vizsgálatára.

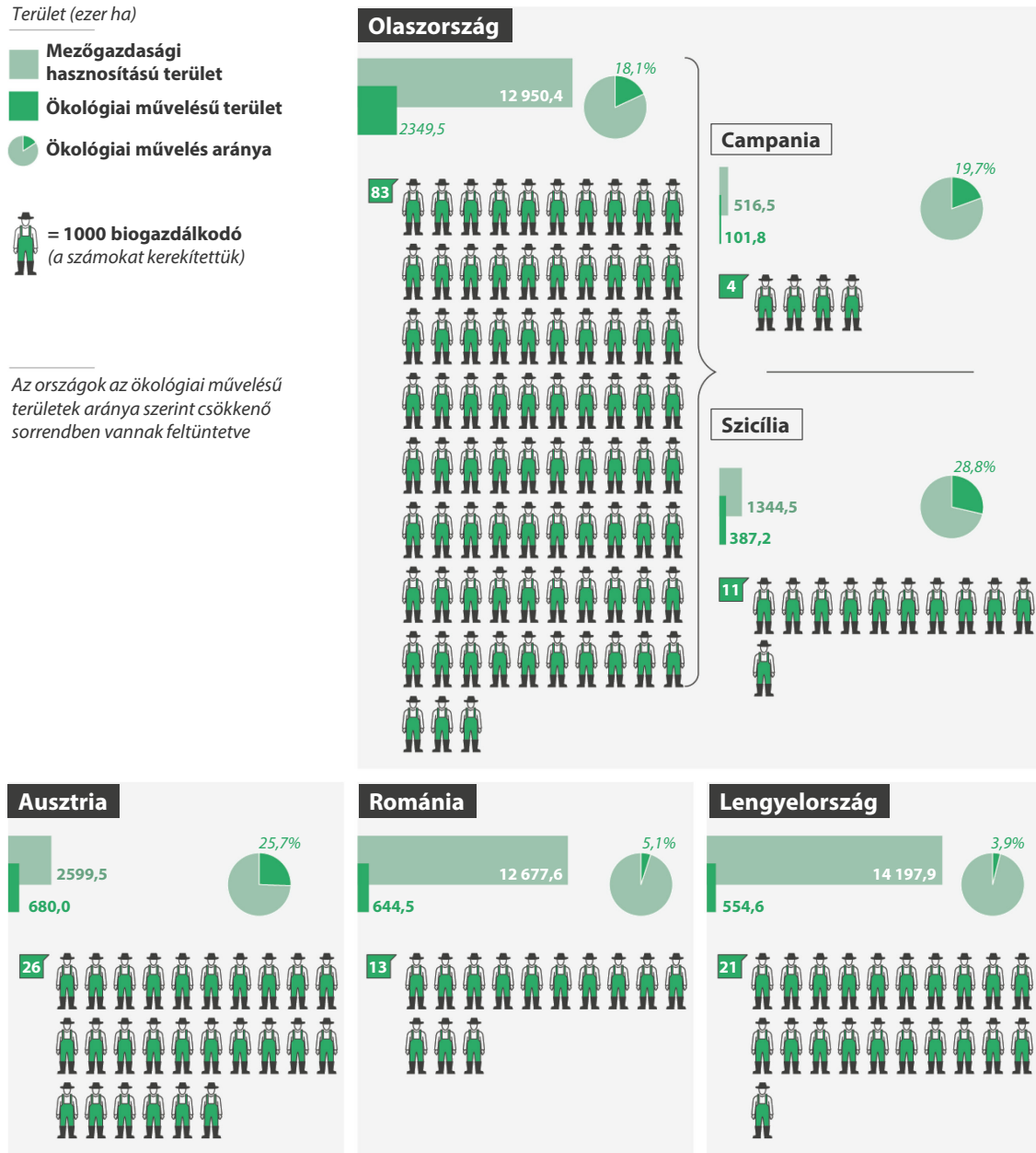
5. ábra. Biogazdálkodás az ellenőrzött tagállamokban

Terület (ezer ha)

= 1000 biogazdálkodó
(a számokat kerekítettük)

Az országok az ökológiai művelésű területek aránya szerint csökkenő sorrendben vannak feltüntetve

Forrás: Európai Számvevőszék, az Eurostat 2022. évi biogazdálkodási statisztikái (2024. június 25-én kivetolt adatok), valamint Bio in Cifre 2023 (Szicíliara és Campaniára vonatkozó adatok). Ausztria esetében 2020. évi adatok.

Észrevételek

Hiányosságok az ökológiai ágazatra vonatkozó uniós és nemzeti szakpolitikákban

18 Megvizsgáltuk a Bizottság és a tagállamok által a biogazdálkodás fejlesztésének támogatására kidolgozott szakpolitikát¹⁰. A következőkre számítottunk:

- o a Bizottság átfogó uniós szakpolitikát dolgozott ki az ökológiai ágazatra vonatkozóan;
- o a tagállamok nemzeti szakpolitikákat dolgoztak ki a biogazdálkodás támogatására;
- o a tagállamok a saját ökológiai ágazatuk egyedi igényeivel összhangban programozták a KAP-alapokat.

Az ökológiai ágazatra irányuló uniós politikát gyengítik a stratégiai keret hiányosságai

19 A Bizottság szerint az uniós ökológiai cselekvési tervek adják az ökológiai ágazat uniós stratégiai keretét. Megállapítottuk azonban, hogy a 2014–2020-as cselekvési terv nem tartalmazott az ökológiai ágazatra vonatkozó célokat. Emellett nem tartalmazott több más kulcsfontosságú elemet sem, például a következőket:

- o a tervben foglalt egyedi célkitűzésekre és intézkedésekre vonatkozó számszerűsíthető célok;
- o a fellépések végrehajtásának mérföldkövei és ütemterve;
- o az előrehaladás nyomon követésére szolgáló mutatók;
- o egyértelműen meghatározott szerepkörök és felelősségi körök;
- o a pénzügyi források elosztása.

¹⁰ A minőségi jogalkotás eszköztára, 2021.

20 A 2021–2027-es időszakra vonatkozó cselekvési tervben a Bizottság úgy nyilatkozott, hogy az előző terv intézkedéseit végrehajtották, de nem fejtette ki konkrétan, hogy mely tevékenységeket hajtották végre, és milyen eredményeket értek el azok révén. Számszerűsített célok, monitoringmutatók és értékelés hiányában a 2014–2020-as cselekvési terv tényleges hatására aligha derül fény.

21 2020-ban az ökológiai ágazatra vonatkozó stratégiai célt abban a nem kötelező erejű kötelezettségvállalásban határozták meg, hogy 2030-ra az Unió mezőgazdasági földterületeinek 25%-át biogazdálkodás alá kell vonni (lásd: **09.** bekezdés). A Bizottság e cél elérésének támogatása érdekében kidolgozta a 2021–2027-es cselekvési tervet. E terv konkrét célkitűzései a biogazdálkodás fenntarthatóságához való hozzájárulásának javítása, a kereslet ösztönzése és a fogyasztói bizalom növelése, valamint az átállás ösztönzése és a teljes értéklánc megerősítése.

22 Megállapítottuk, hogy a 2021–2027-es terv javulást jelent az előzőhöz képest. Az új terv részletesebben ismerteti az egyes fellépéseken belül végrehajtható konkrét tevékenységeket. A felelősségi körök megoszlanak a Bizottság, a tagállamok és más érdekelt felek között. A Bizottság az elvégzett tevékenységek nyomon követése céljából előrehaladási jelentés hathavonkénti benyújtását irányozta elő.

23 A javulás ellenére a tervből még mindig hiányoznak a három konkrét célkitűzésre vonatkozó számszerűsíthető célok, valamint a javasolt intézkedések révén elért eredmények nyomon követésére szolgáló eszközök. Ezen elemek hiányában nehéz lesz felmérni a tervnek az ökológiai ágazat fejlődéséhez való hozzájárulását. a biogazdálkodás hosszú távú fenntarthatósága az ökológiai ágazat általános fejlettségétől függ. A fejlett ágazat biztosítaná a biogazdálkodáshoz szükséges gazdasági ösztönzőket a mezőgazdasági termelők számára. A 25%-os célkitűzés azonban csak a biogazdálkodás alá vont területre vonatkozik, az ökológiai ágazatra vonatkozó stratégiai célok nélkül. A biogazdálkodásra vagy az ökológiai ágazatra vonatkozóan nincs olyan, 2030 utáni stratégiai jövőkép, amely stabilitást és hosszú távú perspektívát biztosítana az értéklánc számára.

24 A cselekvési tervek konkrét célkitűzései mellett a jogi keret az ökológiai termelésre vonatkozó környezetvédelmi és piaci célkitűzéseket is meghatároz (lásd: **6. ábra**). A Bizottság azonban úgy véli, hogy az ökológiai rendelet célkitűzései az ökológiai élelmiszer-termelési rendszer eredendő jellemzői, nem pedig tényleges célkitűzések. Ezért ezeket a stratégiai keret nem követi nyomon, és nem is foglalkozik kifejezetten azokkal.

6. ábra. Az ökológiai ágazatra vonatkozó uniós célkitűzések

A jogi keret szerinti célkitűzések

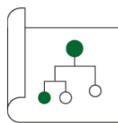
Az ökológiai rendelet

Környezetvédelmi célkitűzések

- a környezet és az éghajlat védelme
- a talaj hosszú távú termőképessége
- magas szintű biológiai sokféleség
- nem mérgező környezet
- a ritka és őshonos, kihalás által veszélyeztetett fajták megőrzése
- az ökológiai gazdálkodás sajátos igényeihez igazodó növényi genetikai anyagok kínálatának fejlesztése
- magas szintű biológiai sokféleség változatos növénygenetikai anyagok felhasználásával
- magas szintű állatjóléti előírások

Piaci célkitűzések

- rövid értékesítési láncok és helyi termelés az Unió különböző területein
- az ökológiai növénynevelési tevékenységek fejlesztése az ökológiai ágazat kedvező gazdasági kilátásaihoz való hozzájárulás érdekében

A stratégiai keret szerinti célkitűzések

A 2021–2027-es uniós ökológiai cselekvési terv

„A termelőtől a fogyasztóig” stratégia és a 2030-ig tartó időszakra szóló biodiverzitási stratégia

Környezetvédelemre irányuló célkitűzés

- a biogazdálkodás fenntarthatósághoz való hozzájárulásának javítása

Piacra irányuló célkitűzések

- a kereslet ösztönzése és a fogyasztói bizalom garantálása
- az átállás ösztönzése és a teljes értéklánc megerősítése

Területalapú célkitűzés

- 2030-ra az Unió mezőgazdasági földterületeinek 25%-át biogazdálkodással kell művelni

Forrás: Európai Számvevőszék, az (EU) 848/2018 rendelet 4. cikke és az ökológiai termelés fejlesztésére vonatkozó 2021–2027-es uniós cselekvési terv alapján.

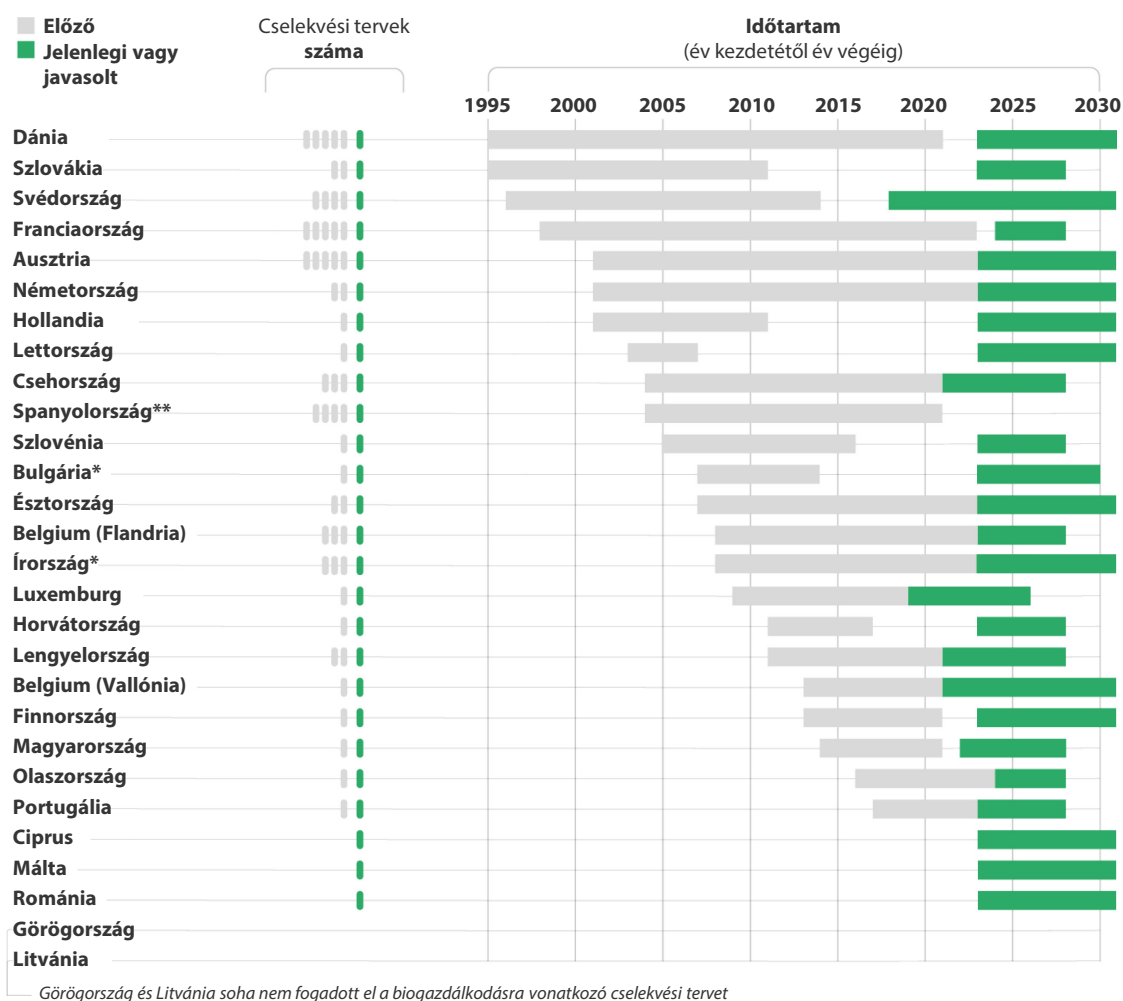
A nemzeti szakpolitikák hiányosságai akadályozzák az uniós ökológiai ágazat fejlődését

25 A biogazdálkodás állami támogatásának eredményesebbé tétele érdekében a Bizottság 2004 óta arra ösztönzi a tagállamokat, hogy dolgozzanak ki az ökológiai ágazatra vonatkozó nemzeti cselekvési terveket¹¹. A tagállamoknak azonban nincs jogi kötelezettségük erre, és a Bizottság nem ellenőrzi szisztematikusan a nemzeti cselekvési tervek elfogadását.

¹¹ A bioélelmiszerek és a biogazdálkodás első európai akciótervének 6. tevékenysége, valamint a második és harmadik uniós ökológiai cselekvési terv ajánlásai.

26 A célzott nemzeti stratégiák vagy cselekvési tervek létezése arra vall, hogy a tagállamok elkötelezettek az ökológiai ágazat fejlesztése mellett. Egy 2023-as tanulmány nyomon követte az ilyen stratégiák vagy tervek elkészítését: a folyamat tagállamonként jelentősen eltért (lásd: **7. ábra**). 2023 végére három kivétellel (Görögország, Litvánia és Spanyolország) valamennyi tagállam rendelkezett nemzeti cselekvési tervvel.

7. ábra. A nemzeti cselekvési tervek elfogadása nem egységes ütemben történik

* A jelenlegi időszakra cselekvéstervezetettel tettek közzé.

** A jelenlegi időszakra vonatkozó cselekvéstervezetettel már bejelentették, de még nem tették közzé.

Forrás: Európai Számvevőszék, az ellenőrzött tagállamoktól származó információk, a nemzeti cselekvési tervek, valamint az „Assessment of agricultural and aquaculture policy responses to the organic F2F targets” című tanulmány alapján (Lampkin et al., 2024).

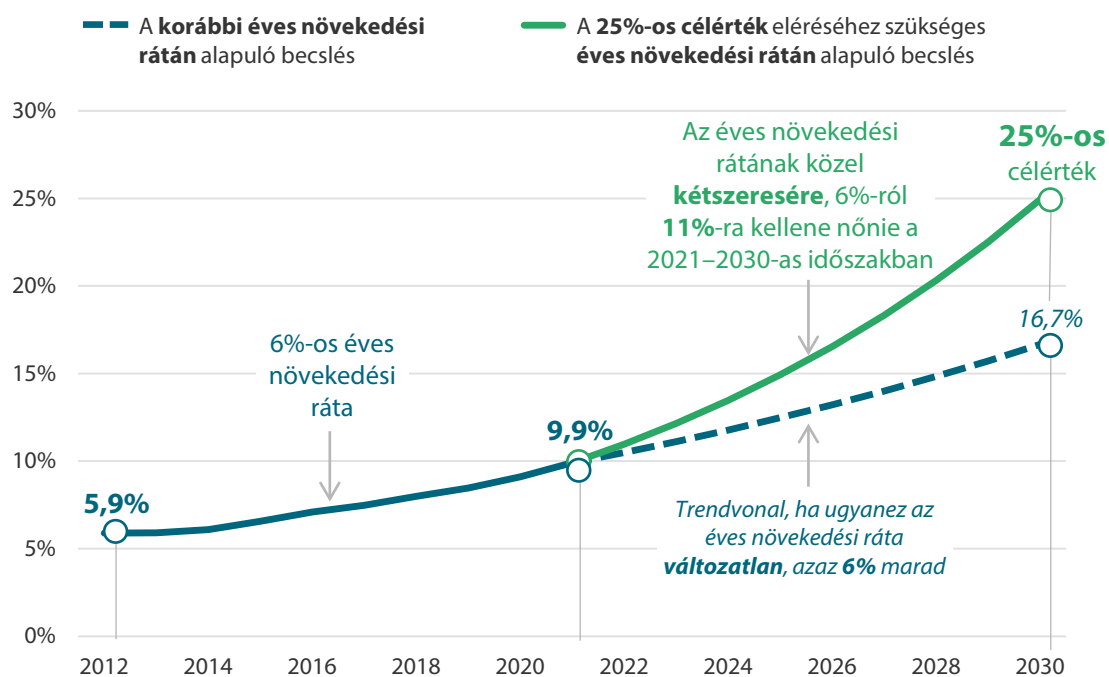
27 2023-ban az általunk ellenőrzött négy tagállam mindegyike rendelkezett az ökológiai ágazatra vonatkozó cselekvési tervvel. Az ellenőrzés során megkérdezett szakértők és érdekelt felek szerint e cselekvési tervek ökológiai ágazatra gyakorolt hatása kulcsfontosságú azokban az esetekben, ahol az ágazat fejletlen. A következőket állapítottuk meg:

- Lengyelországban a 2014–2020-as tervnek az ökológiai ágazat fejlesztésére gyakorolt hatását gyengítette a célértékek, az egyértelmű szerep- és felelősségi körök, valamint a pénzügyi allokáció hiánya. A lengyel hatóságok csak 2018-ban határoztak meg célokat és felelősségi köröket a tervvel kapcsolatban. Lengyelország a 2014–2020-as időszakban több mint kétszeresére növelte a biotermékek fogyasztását és értékesítését. E növekedés ellenére az időszak végén még mindig a hetedik legalacsonyabb szintű volt az ökológiai fogyasztás és értékesítés szintje ebben a tagállamban.
- Románia csak 2023 májusában fogadta el első cselekvési tervét, bár a 2014–2022-es időszakban a nyolcadik legtöbb KAP-forrást használta fel a biogazdálkodási gyakorlatokra való átállásra vagy azok fenntartására. Ebben a cselekvési tervben Románia kapcsán ugyanazokat a hiányosságokat állapítottuk meg, mint Lengyelország esetében.

28 A biogazdálkodási gyakorlatok elterjedésének a jelenlegihez képest kétszeres ütemre kellene felgyorsulnia, hogy 2030-ig el lehessen érni a 25%-os célt (lásd: [8. ábra](#)). 2023 végén az Európai Környezetvédelmi Ügynökség arról számolt be, hogy a jelenlegi szakpolitikák és köztámogatások nagy valószínűséggel növelni fogják a biogazdálkodás arányát, de nem elegendő mértékben a cél eléréséhez¹².

¹² Az EEA 11/2023. sz. jelentése: „*Monitoring report on progress towards the 8th EAP objectives, 2023 edition*”, 2023. december, 70. o.

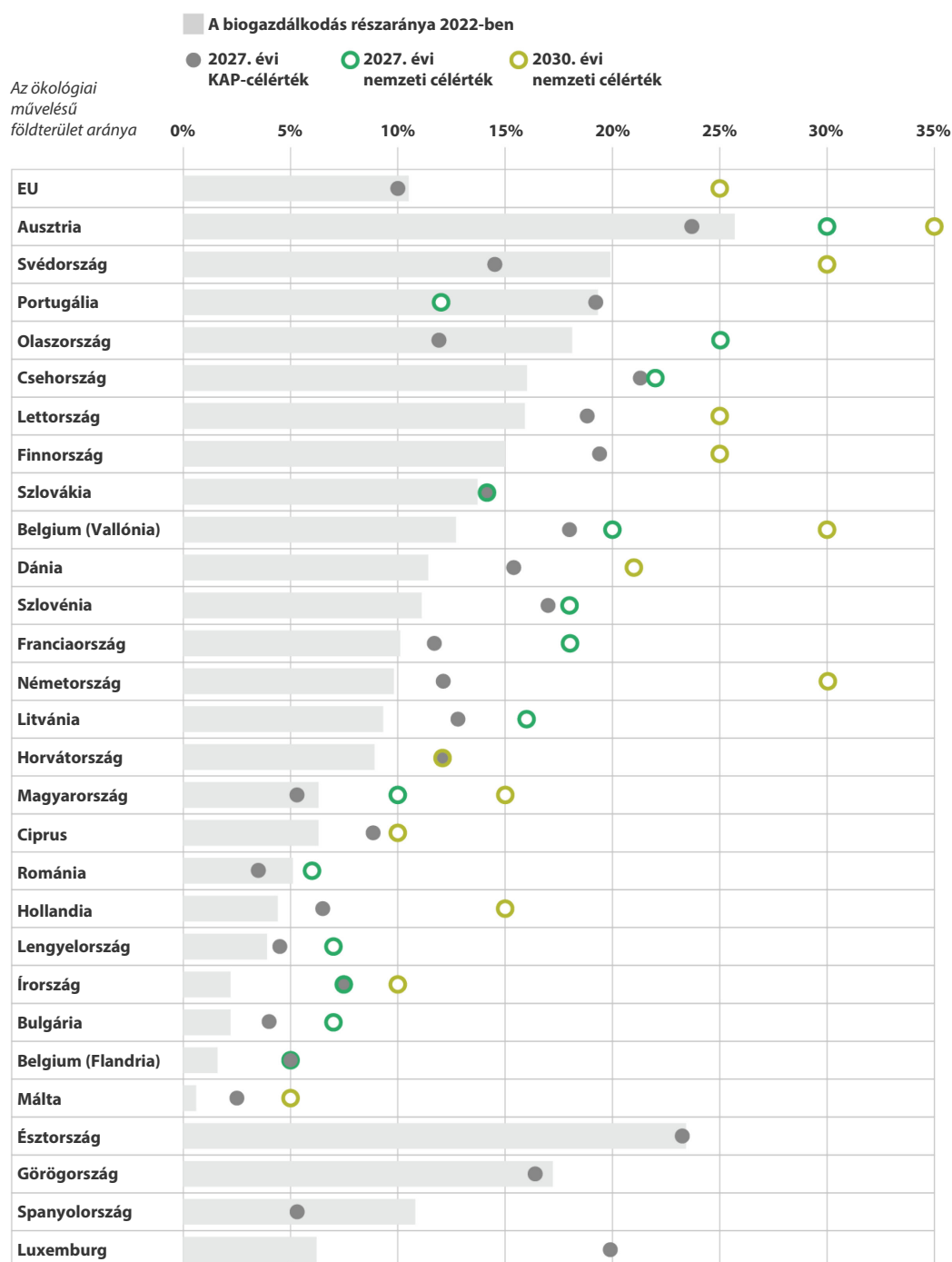
8. ábra. A biogazdálkodási gyakorlatok elterjedésének kétszeresére kellene gyorsulnia, hogy 2030-ig el lehessen érni a 25%-os célt

Forrás: Az Európai Számvevőszék számításai az Eurostat és a DG AGRI adatai alapján.

29 A biogazdálkodás arányának 25%-ra való növelésével kapcsolatos cél eléréséhez a tagállamok által hozott intézkedések is elengedhetetlenek. A 2023–2027-es időszakra vonatkozóan ezért célértéket kellett meghatározniuk a biogazdálkodásra fordított KAP-kiadásokra vonatkozóan. Néhány ország a KAP-célkitűzést, amelyet csak a KAP-kiadások révén kell megvalósítani, a biotermékek piacán, illetve kiegészítő nemzeti finanszírozáson keresztül elérendő nemzeti célkitűzéssel is kiegészítette. Megállapítottuk, hogy e célok meghatározásakor az ambíció mértéke jelentősen eltérő volt (lásd: **9. ábra**).

9. ábra. A biogazdálkodásra vonatkozó nemzeti célok tagállamonként jelentősen eltérnek

Megjegyzés: Luxemburg nemzeti célkitűzése, hogy 2025-re a biogazdálkodás aránya elérje a 20%-ot. Spanyolország megemlítette, hogy a jelenlegi tendencia lehetővé tenné a 20%-os arány elérését 2030-ig, ám ezt nem határozzák meg nemzeti célként. Portugália 2017-ben azt a nemzeti célt tűzte ki, hogy 2027-ig 12%-ra kell nőnie a biogazdálkodás arányának; ezt a célértéket nem frissítették. Ausztria esetében 2020. évi adatokat használtunk fel a biogazdálkodás részarányára vonatkozóan.

Forrás: Európai Számvevőszék, a KAP stratégiai tervek, a tagállamok nemzeti cselekvési tervei és az Eurostat 2022. évi [biogazdálkodási statisztikái](#) (2024. június 25-én kivetolt adatok) alapján.

30 Ami a nemzeti cselekvési terveket illeti, megállapítottuk, hogy az ökológiai ágazat által már elért érettségi fok kulcsfontosságú tényező az ellenőrzött tagállamokban a biogazdálkodásra vonatkozó nemzeti törekvések meghatározásakor. A kiegészítő nemzeti finanszírozás szintén fontos szerepet játszik (lásd: [1. háttérmagyarázat](#)).

1. háttérmagyarázat

Az ellenőrzött tagállamok eltérő célértékeket alkalmaznak a biogazdálkodás tekintetében

2027-re Olaszország és Ausztria KAP-stratégiai tervében alacsonyabb célt (11,9%, illetve 23,7%) határozott meg, mint a nemzeti célja (25%, illetve 30%). A tervek szerint a további növekedést a biotermékek már jelenleg is fejlett ausztriai, illetve gyorsan növekvő olaszországi piaca, valamint kiegészítő nemzeti finanszírozás biztosítja majd.

Románia és Lengyelország alacsony (3,5%-os, illetve 4,5%-os) KAP-célértéket tűzött ki, pedig nagy arányban részesednek a biogazdálkodásra szánt uniós forrásokból. Megállapítottuk, hogy Romániában a biogazdálkodásra vonatkozó KAP-célt már 2021-ben elérték.

31 Az ökológiai területek növelése mellett a tagállamok további nemzeti célok meghatározásával is támogathatják az ökológiai ágazat fejlődését. 16 tagállamban találtunk erre példákat. Több tagállam például az ökológiai termeléssel (nyolc tagállam), a közétkeztetésen keresztül történő ökológiai fogyasztással (10 tagállam) és a biotermékek feldolgozásával (négy tagállam) kapcsolatos célokat választott. A négy ellenőrzött tagállam közül csak Ausztria határozott meg kiegészítő célértéket, nevezetesen, hogy 2030-ra 55%-ra nőjön az ökológiai élelmiszerek aránya a közétkeztetésben.

A tagállamok csak részben foglalkoztak ökológiai ágazatuk sajátos szükségleteivel a KAP-támogatás programozása során

32 A négy ellenőrzött tagállamban a KAP volt a nemzeti ökológiai cselekvési tervek fő finanszírozási forrása. A 2014–2022-es időszakban a tagállamok főként nemzeti vagy regionális vidékfejlesztési programjaikon keresztül programozták KAP-kiadásait. A vidékfejlesztési programok:

- azonosították a tagállamok mezőgazdasági ágazatainak sajátos igényeit,

- o az uniós vidékfejlesztési prioritásokkal összhangban lévő célkitűzéseket és célokat tartalmazó stratégiákat határoztak meg, és
- o támogatási intézkedéseket választottak e célok és célkitűzések elérése érdekében.

33 Megállapítottuk, hogy a négy ellenőrzött tagállam korlátozott mértékben integrálta vidékfejlesztési programjaiba ökológiai ágazatának sajátos igényeit:

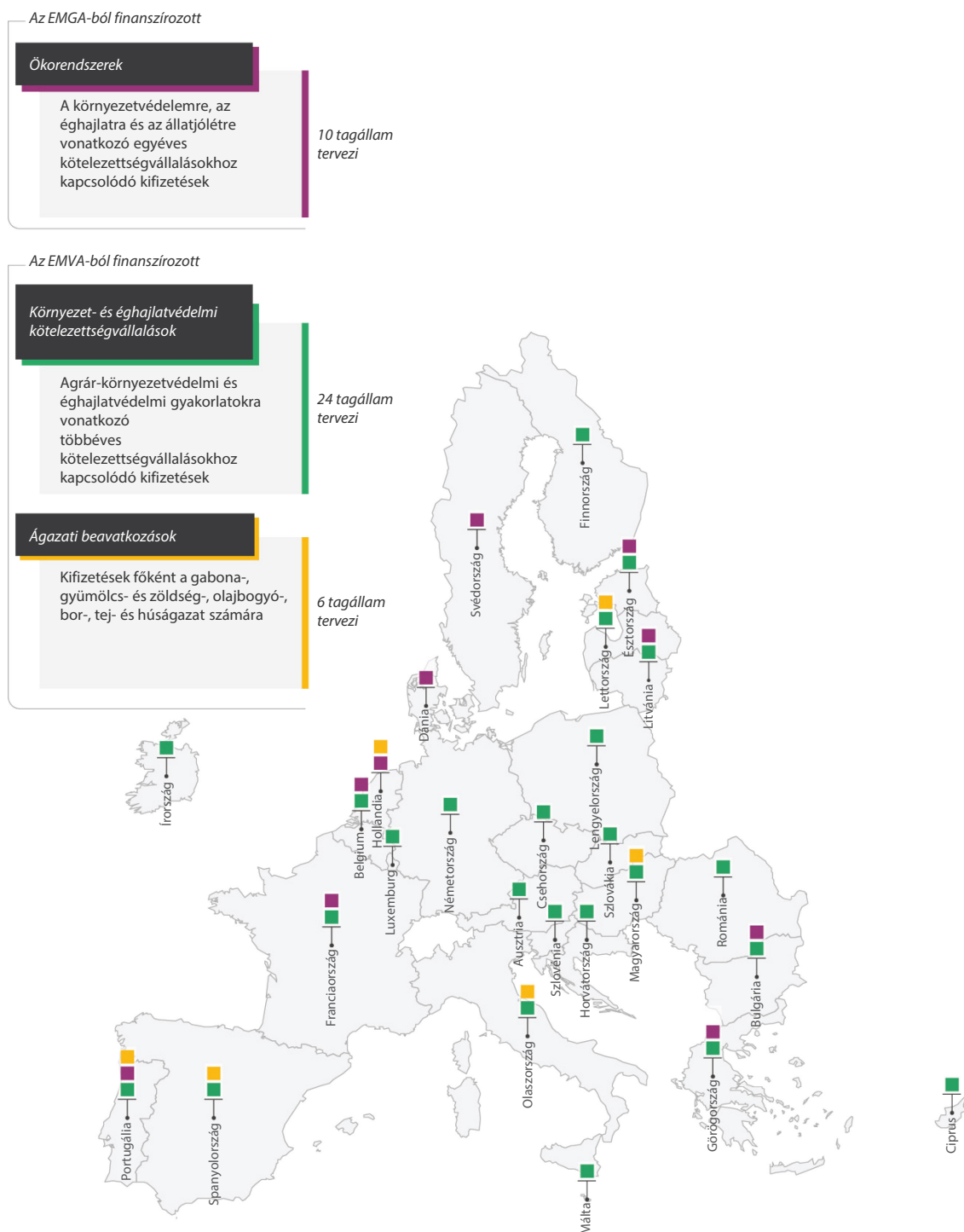
- o csak Lengyelország jelentette ki, hogy a biogazdálkodást a mezőgazdaság fenntartható formájaként fejleszteni kell;
- o csak Olaszország (Szicília) tűzte ki célul az ökológiai termelésnek az ellátási láncba való integrálását a biogazdálkodók piacra jutásának javítása, az értékláncban elfoglalt pozíciójuk megerősítése és az ökológiai ágazaton belüli innováció előmozdítása révén.

Mind a négy tagállam a vízkészletek, a biológiai sokféleség és a talaj megőrzésével vagy az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésével kapcsolatos általánosabb szükségletek kielégítésének eszközeként is használta a biogazdálkodás támogatását, összhangban az Unió vidékfejlesztési prioritásaival.

34 A tagállamoknak lehetőségük nyílt arra, hogy vidékfejlesztési programjaikba tematikus alprogramokat is beépítsenek a különösen fontos területek vagy a vidéki térségek fejlődésére jelentős hatást gyakorló mezőgazdasági ágazatok sajátos szükségleteinek kielégítése érdekében. Megállapítottuk, hogy a 27 tagállam vidékfejlesztési programja közül egy sem tartalmazott a biogazdálkodásra vagy az ökológiai ágazatra vonatkozó tematikus alprogramot.

35 A 2023–2027-es KAP három finanszírozási lehetőséget biztosított a tagállamoknak a biogazdálkodáshoz nyújtott KAP-támogatás programozásához (lásd: **10. ábra**). Nem találtunk jelentős változást abban a tekintetben, hogy a négy ellenőrzött tagállam hogyan programozta a biogazdálkodás támogatását a 2023–2027-es időszakban. Olaszország a biogazdálkodási gyakorlatok bizonyos ágazatokban (pl. olívaolaj, gyümölcs- és zöldség, valamint burgonya) való elterjedésének támogatását is integrálta programjába. Ellenőrzésünk idején azonban még túl korai lett volna számunkra felmérni e kiegészítő finanszírozási lehetőségnek a biogazdálkodás fejlesztésére gyakorolt hatását e növények esetében.

10. ábra. A tagállamok három finanszírozási lehetőség közül válogathattak a biogazdálkodás támogatására a 2023–2027-es KAP keretében

Forrás: Európai Számvevőszék, az *Organic farming in the EU – a decade of growth* c. kiadvány alapján (2023. január).

Nőtt a terület, de továbbra is kihívást jelent a biogazdálkodás célkitűzéseinek integrálása a KAP-ba

36 Megvizsgáltuk, hogy a tagállamok eredményesen használták-e fel az ökológiai termeléshez nyújtott KAP-támogatást¹³ e gazdálkodási forma környezetvédelmi és piaci célkitűzéseinek támogatására¹⁴. Arra számítottunk, hogy az ellenőrzött tagállamokban:

- a KAP-források támogatták a biogazdálkodás környezetvédelmi célkitűzését;
- a KAP-források hozzájárultak a biogazdálkodás piaci célkitűzéséhez;
- a tagállamok a KAP-forrásokból továbbfejlesztették az ökológiai ágazatot.

A KAP-támogatás hozzájárult az ökológiai területek növekedéséhez, de a környezeti előnyök nem voltak mindig garantáltak

37 A 2014–2022-es időszakban a KAP egy egyedi vidékfejlesztési politikai intézkedés révén támogatta a biogazdálkodást¹⁵ (jelentésünkben: „a biogazdálkodáshoz nyújtott KAP-támogatás”). A 2007–2013-as időszakhoz képest a biogazdálkodáshoz nyújtott KAP-támogatást különválasztották az egyéb agrár-környezetvédelmi kötelezettségvállalásoktól, hangsúlyozva annak növekvő jelentőségét.

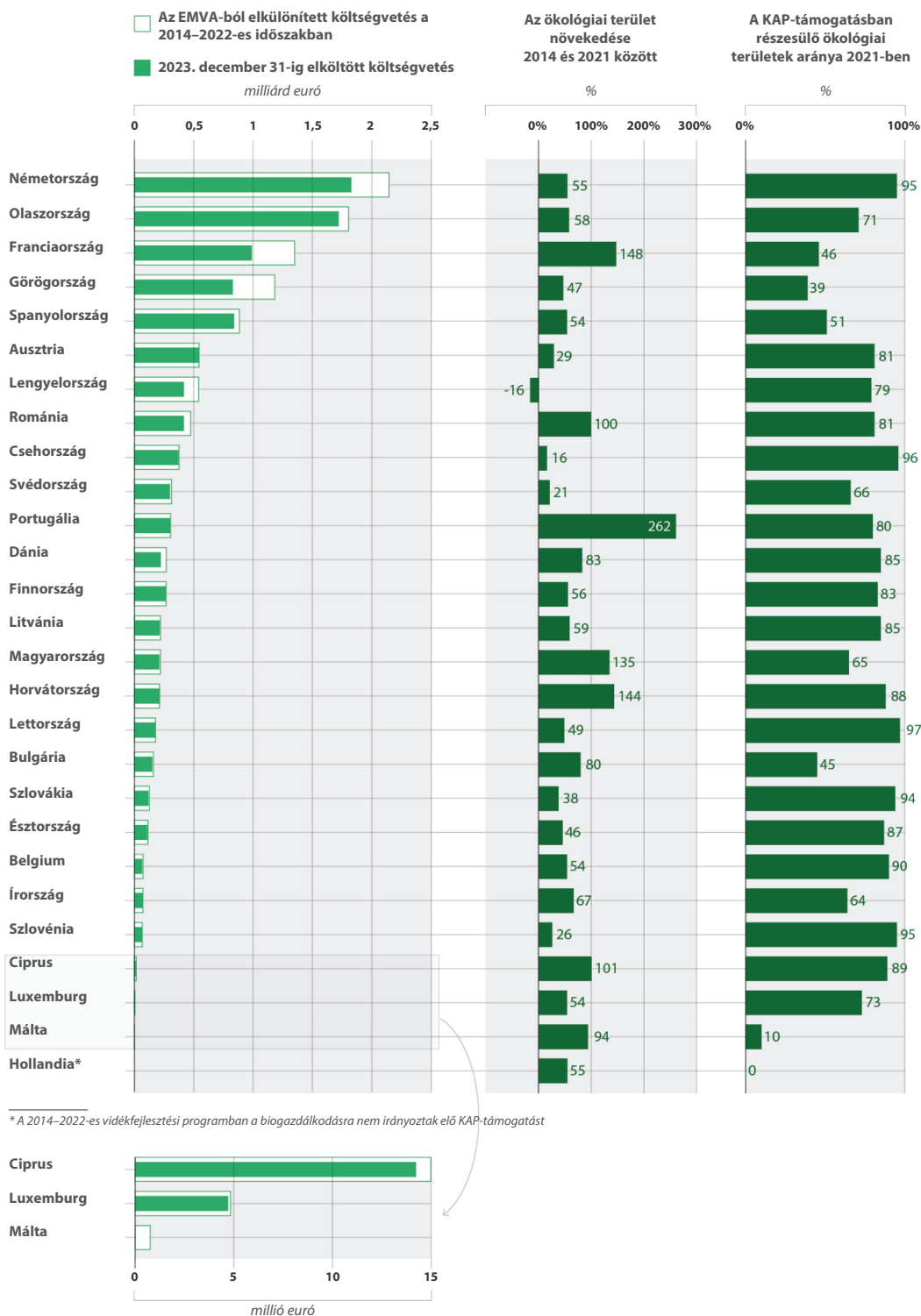
38 Az ezen intézkedés keretében nyújtott támogatás a támogatható mezőgazdasági földterület hektáronkénti mérete után került odaítélésre a biogazdálkodásra való áttérésre vagy annak fenntartására irányuló többéves kötelezettségvállalásokért cserébe, az ökológiai rendeletben meghatározottak szerint. Hollandia kivételével valamennyi tagállam belefoglalta vidékfejlesztési programjaiba a biogazdálkodáshoz nyújtott KAP-támogatást, sőt Németország, Olaszország, Franciaország, Görögország és Spanyolország esetében az tette ki a teljes EMVA-költségvetés 62%-át (lásd: **11. ábra**).

¹³ Az (EU, Euratom) 2018/1046 rendelet 7. fejezete.

¹⁴ Az (EU) 2018/848 rendelet (3) és (4) preambulumbekzdése.

¹⁵ Az 1305/2013/EU rendelet 29. cikke.

11. ábra. A 2014–2022-es időszakban öt tagállamban ítélték oda a biogazdálkodáshoz nyújtott KAP-támogatás 62%-át

Megjegyzés: Az EMVA költségvetése magában foglalja az Európai Unió Helyreállítási Eszközből (EURI) származó kiegészítő pénzügyi allokációt is, amelyet a tagállamoknak a Covid19-válság utáni helyreállításhoz biztosítanak a 2021–2022-es időszakban.

Forrás: Európai Számvevőszék, a vidékfejlesztési programok finanszírozási tervei alapján (2023. december 31-i állapot).

39 2021-ben az Unióban biogazdálkodás keretében megművelt közel 16 millió hektár 69%-a részesült a biogazdálkodáshoz nyújtott KAP-támogatásban¹⁶. A támogatott terület részaránya 2014 és 2021 között 3,2%-ról 6,9%-ra nőtt¹⁷. A KAP elsősorban a fenntartható mezőgazdaság előmozdítása és a környezetvédelmi követelményeknek a szakpolitikába való beépítése érdekében finanszírozza a biogazdálkodást¹⁸. Az intézkedés környezeti előnyeit az ökológiai rendelet szabályai biztosítják (lásd: [1. ábra](#)).

40 Az egyik alapvető biogazdálkodási gyakorlat a vetésforgó, amely hozzájárul a talaj termőképességéhez és egészségéhez, valamint a kártevők és betegségek elleni védekezéshez. Az ökológiai rendelet értelmében az ökológiai gazdálkodóknak többéves vetésforgót kell alkalmazniuk, és a vetésforgótervbe hüvelyeseket és más zöldtrágya-növényeket is bele kell foglalniuk¹⁹. Mivel a vetésforgót a rendelet nem határozza meg közelebbről, a tagállamok további nemzeti rendelkezéseket hozhatnak e gyakorlat végrehajtásának módjára vonatkozóan. A négy ellenőrzött tagállam közül csak Olaszország gondoskodott ilyen meghatározásról.

41 Az általunk felkeresett huszonhat mezőgazdasági termelő közül kilenc több egymást követő évben ugyanazon a parcellán termesztette ugyanazt a növényt, illetve nem használt hüvelyeseket vagy más zöldtrágya-növényeket. A megfelelő vetésforgó hiánya egyes esetekben a külső inputok – például kereskedelmi célú szerves trágyák és növényvédő szerek – fokozott használatához vezetett, ami ellentétes azzal az elvvel, hogy korlátozni kell az ilyen alapanyagok használatát a biogazdálkodásban.

¹⁶ A Számvevőszék számítása az [Eurostat 2021. évi adatai](#) és a [DG AGRI adatportálja](#) alapján.

¹⁷ A Számvevőszék számítása a [DG AGRI adatportálja](#) alapján.

¹⁸ Az [\(EU\) 2018/848 rendelet](#) (4) preambulumbekzdése.

¹⁹ A [834/2007/EK rendelet](#) 12. cikkének (1) bekezdése, valamint az [\(EU\) 2018/848 rendelet](#) II. mellékletének 1.9. és 1.10. pontja.

42 Az ökológiai állattartásra vonatkozó szabályokkal összhangban a mezőgazdasági termelőknek szigorú állatjóléti előírásoknak kell megfelelniük. Egyebek mellett nem szabad megengedni, hogy az állatok szenvedjenek. A tagállamok szükség esetén engedélyt adhatnak a mezőgazdasági termelőknek, hogy eltérjenek bizonyos állatjóléti szabályoktól, feltéve, hogy a mentességek a lehető legkisebb mértékűek, és adott esetben időben korlátozottak²⁰. Megállapítottuk, hogy az ellenőrzött időszakban Ausztriában, Lengyelországban és Olaszországban a biogazdálkodók több egymást követő éven keresztül nemzeti szintű általános állatjóléti engedélyeket kaptak (lásd: [2. háttérmagyarázat](#)). Az engedélyeket kihasználó mezőgazdasági termelők továbbra is jogosultak voltak a biogazdálkodásra vonatkozó KAP-támogatásra.

2. háttérmagyarázat

Úgy nyújtottak KAP-támogatást biogazdálkodáshoz, hogy közben nem tartották be az állatjóléti szabályokat

2015-től kezdődően Ausztriában az ökológiai állattenyésztők bizonyos állattenyésztési gyakorlatokra vonatkozóan általános engedélyekben részesültek. Eszerint a mezőgazdasági termelők eltávolíthatták az állatok szarvát, farkát vagy fogait, nem voltak kötelesek biztosítani az állatok számára a szabad területen történő legelést, sőt a kis gazdaságokban ki is köthették a szarvasmarhákat. A 2017-es és 2019-es ellenőrzéseket követően a Bizottság 16,4 millió euró összegben vett vissza az ökológiai állattenyésztőknek jogosulatlanul teljesített KAP-kifizetéseket az állatjóléti szabályok be nem tartása miatt. Ausztria 2021-ben törölte ezeket az általános engedélyeket.

Megállapítottuk, hogy Olaszország (2009 óta) és Lengyelország (2015 óta) hasonló általános engedélyt vezetett be a kis gazdaságok számára az állatok kikötését illetően. Lengyelország 2022-ben visszavonta ezt az engedélyt, Olaszország ugyanakkor továbbra is alkalmazza azt.

A Bizottság feladata annak nyomon követése, hogy a tagállamok hogyan hajtják végre a biogazdálkodásra vonatkozó engedélyeket. Az ökológiai rendelet azonban nem írja elő a tagállamok számára, hogy tájékoztassák a Bizottságot az állatok kis gazdaságokban történő kikötésére vagy az állatok megcsonkítására vonatkozó általános engedélyekről. A Bizottságnak ezért nem volt tudomása ezekről az esetekről.

²⁰ A 834/2007/EK rendelet 22. cikke.

43 Az ökológiai rendelet önkéntes elveket is megállapít a biogazdálkodásra vonatkozóan: ilyen például a tájképi elemek megőrzése, a természeti erőforrások felelősségteljes felhasználása és a külső inputok korlátozott felhasználása. A tagállamok tovább erősíthetik a környezetre gyakorolt pozitív hatást azáltal, ha ezeket az elveket beépítik a biogazdálkodáshoz nyújtott KAP-támogatásba (lásd: [1. ábra](#)). A négy ellenőrzött tagállamban megállapítottuk, hogy az intézkedésbe ritkán integrálták a biogazdálkodás elveit. Ausztriában és Lengyelországban azonban találtunk két példát bevált gyakorlatokra (lásd: [3. háttérmagyarázat](#)).

3. háttérmagyarázat

A biogazdálkodás KAP-támogatásához kapcsolt további környezetvédelmi rendelkezések (példák)

Ausztria az intézkedés költségvetésének egy részét azoknak az ökológiai mezőgazdasági termelőknek juttatta, akik önkéntesen megőrizték az állandó gyepterületet és a tájképi elemeket a gazdaságukban.

Lengyelország a gyepterületek és tájképi elemek megőrzését minden biogazdálkodó számára feltételként írta elő a pénzügyi támogatás elnyeréséhez.

A tagállamok nem mindig biztosították, hogy a biogazdálkodáshoz nyújtott KAP-támogatás valóban ökológiai termelést eredményezzen

44 Az ökológiai rendelet értelmében a biogazdálkodásnak arra kell törekednie, hogy olyan élelmiszerek széles skáláját termelje meg, amelyek kielégítik a környezetnek, az emberi egészségnek, illetve a növények és állatok egészségének és jólétének károsítása nélkül előállított termékek iránti fogyasztói keresletet²¹. A 2014–2022-es időszakban a biogazdálkodáshoz nyújtott KAP-támogatás célja az volt, hogy kompenzálja a mezőgazdasági termelőket a hagyományos gazdálkodásról a biogazdálkodásra való átállás miatti többletköltségeikért és bevételkiesésért. A biogazdálkodóknak nem kellett biotermékeket előállítaniuk ahhoz, hogy ilyen támogatásban részesüljenek.

²¹ A 834/2007/EK rendelet (1) preambulumbekzdése és 3. cikke.

45 A nem termelési célú területek támogatásának elkerülése érdekében Ausztria, Lengyelország és Olaszország előírta a mezőgazdasági termelőknek, hogy a támogatásban részesülő parcellákon valóban termelő tevékenységet folytassanak, pl. takarítsák be termésüket vagy a fűvet használják fel takarmányozásra. Lengyelországban ez a követelmény az ökológiai termelés növekedését eredményezte (lásd: [4. háttérmagyarázat](#)). 2023 óta Olaszországban (Szicília) azok az mezőgazdasági termelők az uniós támogatás elsődleges kedvezményezettjei, akik ökológiai jelzéssel értékesítik termelésüket.

4. háttérmagyarázat

A biogazdálkodáshoz nyújtott KAP-támogatás feltételeinek módosítása elősegítette az ökológiai termelés növekedését Lengyelországban

A 2014–2022-es vidékfejlesztési programban Lengyelország előírta, hogy a KAP-támogatásban részesülő mezőgazdasági termelők a kötelezettségvállalás hatálya alá tartozó parcellákon mezőgazdasági termékeket állítsanak elő (pl. a fűvet takarmányozásra használják fel vagy értékesítsék, a gyümölcsösben takarítsák be a gyümölcsöt stb.). A támogathatósági feltételek e kulcsfontosságú változása 2015 és 2019 között az ökológiai területek csökkenéséhez vezetett, az ökológiai termelés azonban tovább nőtt. 2021 óta Lengyelországban már mind az ökológiai területek, mind az ökológiai termelés tekintetében jelentős növekedés tapasztalható.

46 2020-ban az Unió ökológiai területének közel 60%-át állandó gyepterület vagy takarmány borította. Az ökológiai tartású állatállomány azonban továbbra is rés piacot szolgál ki az Unióban. 2020-ban az Unióban az összes szarvasmarha mindössze 6%-át tette ki az ökológiai termelésből származó állomány, míg az ökológiai termelésből származó baromfi és sertés a teljes állomány 3,6%-át, illetve 1%-át tette ki²². Mivel a biogazdálkodáshoz nyújtott KAP-támogatás területalapú, az állattenyésztők számára továbbra is a piac jelenti a fő ösztönzőt arra, hogy az állattartás terén átálljanak a biogazdálkodásra.

²² Európai Bizottság, Mezőgazdasági piaci tájékoztató: *„Organic farming in the EU – a decade of growth”*, 6. o., 2023. január.

47 Romániában megállapítottuk, hogy míg a 2014–2021-es időszakban több mint kétszeresére nőtt a legelőként és takarmánytermelésre használt ökológiai terület, az ökológiai tartású legelő állatok állománya 75%-kal csökkent. A biogazdálkodásra irányuló intézkedés Romániában az ökológiai gyepterületek közel 100%-át támogatta anélkül, hogy az ökológiai állattartást bármilyen formában ösztönözte volna. Ezzel szemben Olaszország és Ausztria ilyen ösztönzőket is belefoglalt ebbe az intézkedésbe (lásd: **12. ábra**).

12. ábra. A biogazdálkodáshoz nyújtott KAP-támogatás ökológiai állattartáshoz biztosított ösztönzői

	GYEPTERÜLET	TAKARMÁNY	
 hagyományos ökológiai	 a gyepterületekre és a takarmányra nyújtott támogatás több mint háromszor magasabb az ökológiai állattartással foglalkozó mezőgazdasági termelők esetében x3	 x3	AUSZTRIA
 	 gyepterületre kizárólag az ökológiai állattartással foglalkozó mezőgazdasági termelők kapnak támogatást 	 takarmányra az ökológiai állattartással foglalkozó mezőgazdasági termelők kétszer annyi támogatást kapnak x2	OLASZORSZÁG Szicília
 	 gyepterületre kizárólag az ökológiai állattartással foglalkozó mezőgazdasági termelők kapnak támogatást 	 takarmányra az ökológiai állattartással foglalkozó mezőgazdasági termelők 30%-kal több támogatást kapnak* +30%	OLASZORSZÁG Campania

*Campaniában ez az ösztönző a szarvasmarhákra és a bivalyra korlátozódott a biogazdálkodásra való áttérést követő első két évben.

Forrás: Európai Számvevőszék, a vidékfejlesztési programok alapján.

48 A biogazdálkodók kötelesek ökológiai vetőmagokat használni terményeik ültetésekor²³. Amennyiben a piacon nem állnak rendelkezésre ökológiai vetőmagok, a mezőgazdasági termelők eltérést kérhetnek, hogy nem ökológiai vetőmagokat használhassanak²⁴. Egy 2021. évi uniós finanszírozású tanulmány²⁵ becslése szerint az uniós biogazdálkodók vetőmagjaik 23–75%-át (előbbi a zab, utóbbi a sárgarépa esetében) nem biotermékként vásárolják meg.

49 Az ökológiai vetőmagok iránti kereslet kiegészítő gazdasági ösztönzöt jelenthet a biogazdálkodók számára, hogy ilyeneket termesszenek. Megállapítottuk azonban, hogy mind a négy ellenőrzött tagállamban általános gyakorlat volt a nem ökológiai vetőmagok használatára vonatkozó eltérések engedélyezése. Az ellenőrzött időszakban a négy ellenőrzött tagállamban az eltérések száma általában a biogazdálkodással megművelt földterülettel arányosan nőtt.

50 Bár a tagállamok 2009 óta kötelesek létrehozni egy adatbázist, amely tartalmazza a területükön rendelkezésre álló ökológiai vetőmagfajtákat²⁶, a vetőmag-beszállítók nem kötelesek ilyen adatokat szolgáltatni. Romániában és Olaszországban megállapítottuk, hogy ezek az adatbázisok elavultak, statikusak vagy nagyon kevés bejegyzést tartalmaznak.

51 2009 óta a tagállamok évente tájékoztatják a Bizottságot a hagyományos vetőmagok biogazdálkodásban való használatáról, feltüntetve a növényfajtákat és a mezőgazdasági termelők által igényelt mennyiségeket is. A Bizottság szerint ezeket az információkat arra használták fel, hogy az uniós kutatási alapokat jobban lehessen programozni az ökológiai vetőmagok rendelkezésre állásának javítása érdekében. Ugyanez a 2021. évi uniós finanszírozású tanulmány²⁷ (lásd: **48.** bekezdés) 17 tagállamban 839 mezőgazdasági termelőt is megkérdezett, és megállapította, hogy a helyi viszonyokhoz adaptált ökológiai vetőmagok rendelkezésre állása a mezőgazdasági termelők 60%-a számára továbbra is problémát jelent.

²³ A [834/2007/EK rendelet](#) 12. cikke (1) bekezdésének i) pontja, valamint az [\(EU\) 2018/848 rendelet](#) II. mellékletének 1.8.1. pontja.

²⁴ A [834/2007/EK rendelet](#) 22. cikke, valamint az [\(EU\) 2018/848 rendelet](#) II. mellékletének 1.8.5.1. pontja.

²⁵ LIVESEED projekt, *The state of organic seeds in Europe*, 23. o., 2021.

²⁶ A [889/2008/EK rendelet](#) 48. cikke.

²⁷ LIVESEED projekt, *The state of organic seeds in Europe*, 23. o., 2021.

A tagállamok nem célirányosították kellőképpen a KAP-finanszírozást ahhoz, hogy az hozzájáruljon az ökológiai ágazat továbbfejlesztéséhez

52 A fejlett biotermék-piac emellett felárral is jutalmazhatja a biogazdálkodókat. A KAP természeti erőforrásokra gyakorolt hatásának 2021. évi bizottsági értékelése rávilágított arra, hogy a mezőgazdasági termelők főként a piac által kínált gazdasági kilátások, nem pedig környezetvédelmi megfontolások miatt térnek át a biogazdálkodásra.

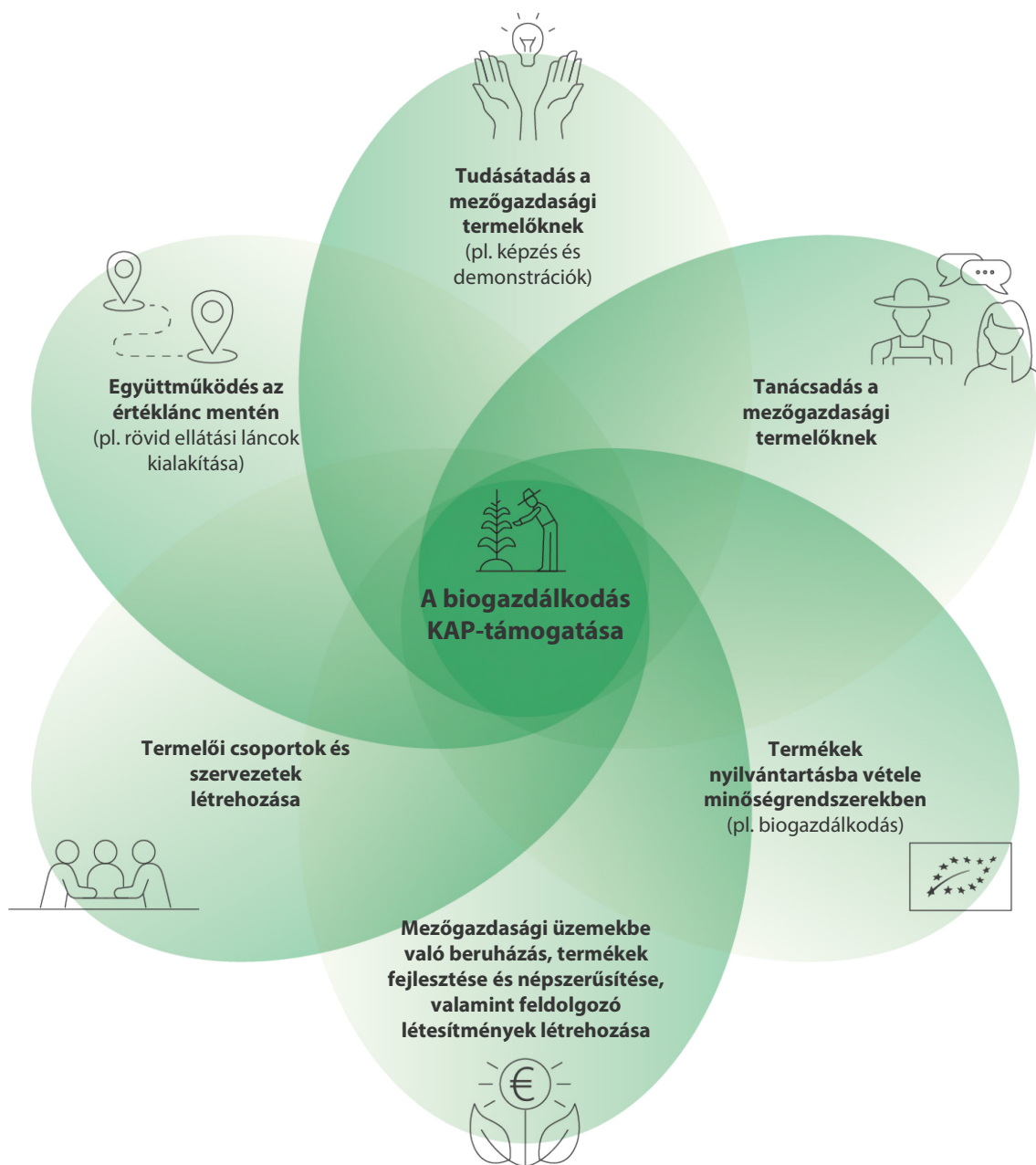
53 A Bizottság 2014 óta arra ösztönzi a tagállamokat, hogy vidékfejlesztési programjaikban vegyenek igénybe más KAP-támogatási intézkedéseket is²⁸ annak érdekében, hogy biztosítsák az ökológiai ágazat általános fejlődését, és ezáltal növeljék a biogazdálkodáshoz nyújtott uniós támogatás hatását. Ennek mikéntjére vonatkozóan azonban a jelentés kevés iránymutatást adott. Csak 2022-ben jött létre egy KAP tematikus csoport, hogy megossza a tagállamok között az azzal kapcsolatos bevált gyakorlatokat, miként használják fel a KAP-forrásokat a biogazdálkodók értékláncon belüli pozíciójának megerősítésére²⁹.

54 2014–2022-es vidékfejlesztési programjaikban a tagállamok különböző EMVA-intézkedések felhasználásával tudták támogatni az ökológiai ágazatot (lásd: [13. ábra](#)). Megállapítottuk, hogy mind a négy ellenőrzött tagállam a biogazdálkodáshoz nyújtott támogatástól eltérő KAP-intézkedések formájában is hozott rendelkezéseket a biogazdálkodók vagy az ökológiai ágazat kapcsán. Azt azonban nem tudták megmondani, hogy ezek a rendelkezések előnyhöz juttatták-e az ökológiai gazdasági szereplőket a pénzügyi támogatáshoz való hozzáférés terén. Az ellenőrzött tagállamok nem követték nyomon és nem értékelték az ökológiai ágazatnak ezen intézkedések révén nyújtott finanszírozás hatását.

²⁸ A Bizottság iránymutatása a tagállamok számára a biogazdálkodás KAP-támogatásáról.

²⁹ European CAP Network, *Strengthening the position of farmers in the organic food supply chain*.

13. ábra. Egyéb vidékfejlesztési intézkedések is rendelkezésre álltak az ökológiai ágazat támogatására

Forrás: Európai Számvevőszék, a Bizottság információi alapján.

55 Mind a négy tagállam hangot adott annak, hogy segítséget kell nyújtani a biogazdálkodók ismereteinek gyarapításához, mégpedig speciális képzések, tanácsadási szolgáltatások vagy demonstrációs gazdaságok révén. Vidékfejlesztési programjaiban Románia és Lengyelország egyedi pályázati felhívásokat tervezett a biogazdálkodók számára ezekre az intézkedésekre. Romániában azonban egyetlen biogazdálkodó sem részesült ilyen speciális képzési vagy tanácsadási szolgáltatásban, mivel egyetlen oktató vagy tanácsadó sem válaszolt a közzétett pályázati felhívásra. Lengyelország csak 2022-ben kezdte meg a két intézkedés alkalmazását.

56 A biogazdálkodásra vonatkozó uniós jogszabályok [2014. évi értékelő jelentése](#) hangsúlyozta: egyértelmű társadalmi-gazdasági előnyökkel járhat, ha az ökológiai fejlesztés a hátrányos helyzetű vidéki térségekben működő kisüzemeket célozhatja meg. A mezőgazdasági kistermelők azonban akadályokkal szembesülnek az ökológiai termelésre való átállás során: ilyenek például a tanúsítási és ellenőrzési költségek jelentette pénzügyi terhek, valamint az ökológiai rendelet által előírt részletes nyilvántartások vezetésével járó adminisztratív terhek³⁰. Az Unióban a biogazdaságok átlagos mérete (41 ha) 2,5-szer nagyobb, mint a hagyományos gazdaságok átlagos mérete (16 ha)³¹.

57 Hogy segítsék a mezőgazdasági kistermelőket ezen akadályok leküzdésében, Ausztria, Olaszország és Lengyelország úgy döntött, hogy a biogazdálkodás első öt évében a minőségrendszerekhez nyújtott támogatás keretében finanszírozzák az ellenőrzési és tanúsítási költségeket. Romániában ezeket a költségeket üzleti költségnek tekintették, és belefoglalták a biogazdálkodás KAP-támogatásába. A kisebb gazdaságok ökológiai termelésre való átállásának ösztönzése érdekében Lengyelország az 50 hektárnál nagyobb mezőgazdasági üzemek esetében akár 60%-kal csökkentette az ökológiai gazdálkodáshoz nyújtott KAP-támogatást. A nagyobb gazdaságok kifizetéseinek csökkentése azonban nem hozta meg a várt hatást a kisebb gazdaságok esetében.

58 2022 óta az ökológiai rendelet³² lehetővé teszi a mezőgazdasági kistermelők számára, hogy költségeik csökkentése érdekében csoportos tanúsítást válasszanak. A mezőgazdasági kistermelők (különösen Lengyelországban és Romániában) nagy száma ellenére a négy ellenőrzött tagállam egyike sem élt ezzel a lehetőséggel. A mezőgazdasági termelők nem élnek a csoportos tanúsítás lehetőségével, főleg mert annak jogi státusza és fogalom meghatározásai nem egyértelműek³³.

³⁰ Európai Bizottság: „*Impact assessment for the Proposal for a Regulation on organic production and labelling organic products*”, SWD(2014) 65, 2014.

³¹ Európai Bizottság, Mezőgazdasági piaci tájékoztató: „*Organic farming in the EU*”, 2023.

³² Az (EU) 2018/848 rendelet 36. cikke.

³³ *FAQ on the Organic Regulation*.

59 A tagállamok további segítséget nyújthatnának a biogazdálkodóknak azáltal, ha a KAP keretében pénzügyi támogatást nyújtanának számukra gazdaságaik korszerűsítéséhez, tárolólétesítmények építéséhez vagy a biogazdálkodásra alkalmas gépek vásárlásához. Az ellenőrzött tagállamok egyike sem tett közzé kifejezetten az ökológiai gazdasági szereplőkre irányuló felhívást a beruházási intézkedés keretében. Ugyanakkor mindannyian preferenciális hozzáférést biztosítottak a biogazdálkodóknak a finanszírozáshoz, ami az **5. háttérmagyarázat** tanúsága szerint változó eredményeket hozott. Az ellenőrzött tagállamok emellett pluszpontokat adtak azokra a projektekre, amelyek előmozdították a biogazdálkodók közötti együttműködést, fejlesztették a biotermékek feldolgozását és rövid ökológiai ellátási láncokat hoztak létre.

5. háttérmagyarázat

A biogazdálkodók beruházási támogatáshoz való preferenciális hozzáférése változó eredményeket hozott

Ausztria és Románia 5%-os, illetve 20%-os megnövelt társfinanszírozási arányt biztosított a biogazdálkodók számára a mezőgazdasági üzemeikbe való beruházáshoz. A hatóságok nem tudták, hogy ez milyen hatást gyakorolt a biogazdálkodókra. Romániában a mezőgazdasági termelők más kategóriái is részesültek a megnövelt társfinanszírozási arány előnyeiből, ami gyengítette a biogazdálkodásra való átállás ösztönzését.

Lengyelországban a gazdaságok korszerűsítéséhez nyújtott támogatásból kizárták a baromfitenyésztéssel kapcsolatos beruházásokat, kivéve, ha a termelést ökológiai termelésre alakították át vagy tervezik átalakítani. 2014 és 2022 között az ökológiai tartású baromfiállomány több mint háromszorosára nőtt.

Olaszország (Szicília) a gazdaságokba való beruházáshoz uniós támogatásban részesítendő projektek kiválasztása során pluszpontokat adott a biogazdálkodóknak. Mivel azonban elegendő forrás állt rendelkezésre, végül minden támogatható kérelem finanszírozásban részesült, így ez a rendszer végső soron nem biztosított előnyt a biogazdálkodók számára.

Az adatokkal kapcsolatos hiányosságok akadályozzák a megalapozott szakpolitikai döntéshozatalt az ökológiai ágazatban

60 A Bizottságnak és a tagállamoknak megfelelő és megbízható nyomonkövetési és értékelési rendszert kell létrehozniuk a KAP biogazdálkodásra fordított kiadásaira vonatkozóan³⁴, és biztosítaniuk kell, hogy az ökológiai ágazatra vonatkozóan megfelelő adatok álljanak rendelkezésre a szakpolitikai döntéshozatali folyamat támogatásához³⁵. A következőkre számítottunk:

- o a bevezetett monitoring- és értékelési keret megfelelő információkkal szolgált a biogazdálkodáshoz nyújtott KAP-támogatás eredményeiről és a KAP célkitűzéseinek elérésére gyakorolt hatásról;
- o a Bizottság más rendelkezésre álló adatforrásokat is felhasznált a monitoring- és értékelési keret kiegészítésére;
- o a Bizottság a szakpolitikai döntéshozatali folyamat támogatása érdekében biztosította az ökológiai ágazatra vonatkozó adatok rendelkezésre állását és relevanciáját.

Nem értékelhető, milyen hatást gyakorol a KAP-támogatás a biogazdálkodásra

61 A biogazdálkodás pénzügyi támogatásának az volt a célja, hogy az alábbiak révén hozzájáruljon³⁶ a KAP általános célkitűzéséhez, vagyis az Unió természeti erőforrásaival való fenntartható gazdálkodáshoz és az éghajlatváltozás kezeléséhez:

- o környezeti előnyök biztosítása;
- o közvetett hozzájárulás a mezőgazdasági termelők jövedelmének növeléséhez, a fogyasztói elvárások teljesítéséhez és a mezőgazdaság sokszínűségének fenntartásához.

³⁴ A 834/2014/EU és a 808/2014/EU bizottsági végrehajtási rendelet.

³⁵ A 834/2007/EK rendelet (36) preambulumbekzdése.

³⁶ Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Főigazgatóság, *Technical handbook on the monitoring and evaluation framework of the common agricultural policy 2014-2020*, 2017, 14. o.

62 Annak felmérésére, hogy a biogazdálkodáshoz nyújtott támogatás eléri-e ezeket a célkitűzéseket, a Bizottság a KAP közös monitoring- és értékelési keretét (CMEF)³⁷ használta. A CMEF biogazdálkodásra vonatkozó mutatóit a **14. ábra** mutatja be.

14. ábra. A biogazdálkodásra vonatkozó mutatók a 2014–2022-es KAP keretében

Output	Eredmény	Háttér
 Közkidadások összesen		
 Ökológiai gazdálkodásért KAP-támogatásban részesülő gazdaságok/gazdálkodók száma	 <i>Nincs eredménymutató</i>	 Ökológiai gazdálkodás alá vont mezőgazdasági terület összesen
 Ökológiai gazdálkodásért KAP-támogatásban részesülő mezőgazdasági terület összesen		

Forrás: Európai Számvevőszék, a [834/2014/EU végrehajtási rendelet](#) és a [808/2014/EU végrehajtási rendelet](#) alapján.

63 A CMEF nem tartalmazott a biogazdálkodás támogatására vonatkozó eredménymutatót. A három kimeneti mutató tájékoztatást nyújt a pénzügyi támogatás felhasználásának módjáról (azaz arról, hogy mennyi pénzt költöttek el hány biogazdálkodó javára és hány hektárra), a támogatás hatásáról vagy a KAP célkitűzéseihez való hozzájárulásáról azonban nem.

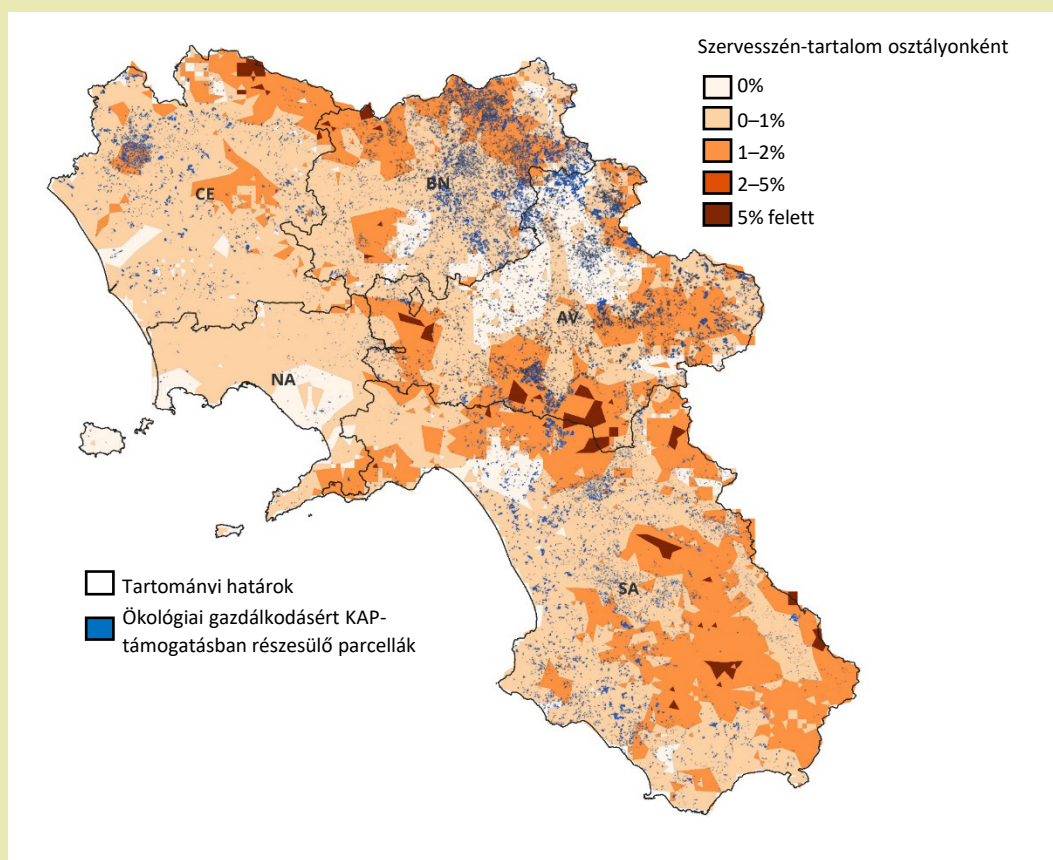
64 A tagállamok további mutatókat is kidolgozhatnak vidékfejlesztési programjaik hatásainak mérésére. Megállapítottuk, hogy e további mutatók egyike sem kapcsolódott a biogazdálkodáshoz. Az általunk ellenőrzött két olasz régió ugyanakkor további információkat gyűjtött a biogazdálkodásról, hogy felmérje annak a környezetre és az éghajlatra gyakorolt hatását (lásd: **6. háttérmagyarázat**).

³⁷ A [834/2014/EU](#) és a [808/2014/EU](#) bizottsági végrehajtási rendelet.

6. háttérmagyarázat

Az olasz régiók információkat gyűjtenek a biogazdálkodáshoz nyújtott KAP-támogatás környezetre és éghajlatra gyakorolt hatásának nyomon követéséhez

Campania külön monitoringkeretet vezetett be a biogazdálkodásra irányuló KAP-támogatás céljára, amely keretében évente beszámol a talaj szén-dioxid- és nitráttartalmáról, az üvegházhatásúgáz-kibocsátásról és a talajerózió kockázatáról.

Szicíliában az ezen intézkedés által támogatott biogazdálkodóknak be kell nyújtaniuk a következőket:

- agronómus által hitelesített technikai jelentés, amely részletes információkat tartalmaz a mezőgazdasági üzemről, beleértve a tájképi elemek, vízkészletek és védett területek jelenlétét;
- humuszelemzés, amely információt nyújt a talaj egészségéről és termőképességéről; ezt a kötelezettségvállalás végén meg kell ismételni, hogy értékelni lehessen a talajra vonatkozó biogazdálkodási gyakorlatok eredményességét.

Megállapítottuk azonban, hogy a regionális hatóság nem használta fel az összegyűjtött információkat.

65 A 2023–2027-es időszakban a CMEF helyébe a teljesítmény-, monitoring- és értékelési keret (PMEF) lépett. Az outputmutatók megmaradtak, emellett a Bizottság bevezetett egy eredménymutatót is, amely a biogazdálkodáshoz a KAP-ból pénzügyi támogatásban részesülő ökológiai terület részarányát méri. Amint [7/2018. sz. véleményünkben](#) megjegyeztük, ez az eredménymutató valójában outputot mér, nem pedig a biogazdálkodáshoz nyújtott támogatás hatásait. Pozitív fejlemény, hogy a PMEF nyomon követi a biogazdálkodóknak kifizetett KAP-forrásokat³⁸.

66 A tagállamok és a Bizottság is végeznek értékeléseket annak felmérésére, hogy a vidékfejlesztési intézkedések mennyiben járulnak hozzá a KAP célkitűzéseinek eléréséhez. A tagállamok 2019-ben elvégezték vidékfejlesztési programjaik félidejűs értékelését. A négy ellenőrzött tagállam közül egyik sem tüntetett fel információt arról, hogy a biogazdálkodáshoz nyújtott KAP-támogatás mennyiben járult hozzá a vidékfejlesztési programjában meghatározott célkitűzésekhez. 2021-ben a Bizottság két értékelést is végzett a KAP [éghajlatváltozásra](#) és [természeti erőforrásokra](#) gyakorolt hatásáról. Mindkét értékelés azt állapította meg, hogy az egyes intézkedések KAP-célkitűzések eléréséhez való közvetlen hozzájárulását nem lehet értékelni.

³⁸ Az (EU) 2022/1475 bizottsági végrehajtási rendelet IV. melléklete 4. pontjának i. alpontja.

A meglévő uniós eszközök nem alkalmasak a biogazdálkodás hatásának elemzésére

67 A biogazdálkodáshoz nyújtott uniós pénzügyi támogatás által az uniós szinten meghatározott célkitűzések elérésére gyakorolt hatás elemzése érdekében a Bizottság elsősorban a mezőgazdasági számviteli információs hálózatból (FADN) származó, biogazdaságokra vonatkozó gazdasági adatokat használja fel³⁹. Az FADN a gazdaságok és a munkavállalók jövedelméről, a munkaintenzitásról, valamint a műtrágyák, növényvédő szerek és állatgyógyászati termékek költségeiről szolgáltat adatokat.

68 Az adatbázisban szereplő 80 000 gazdaság 10%-a folytat biogazdálkodást. Ezek a gazdaságok egyenlőtlenül oszlanak meg a tagállamok között, és nem reprezentatívak⁴⁰, ami korlátozza az FADN használatát a biogazdálkodás hatásának elemzésére. 2023 novemberében az FADN-t a mezőgazdasági fenntarthatósági információs hálózat (FSDN)⁴¹ váltotta fel, amely még nem működik.

69 A 2021. évi uniós ökológiai cselekvési terv intézkedéseket tartalmaz a biogazdálkodás környezeti, gazdasági és társadalmi előnyeire vonatkozó adatok 2022-től kezdődő folyamatos gyűjtésére. Az FSDN a már korábban is gyűjtött gazdasági adatok mellett környezetvédelmi és társadalmi adatokat is fog gyűjteni az uniós gazdaságoktól. A Bizottság azonban sem az FADN-ben, sem az FSDN-ben nem kezelte a biogazdálkodást folytató gazdaságokkal kapcsolatos adathiányt.

70 A Bizottság szerint az FSDN környezetvédelmi adatait ki lehetne egészíteni a földhasználati és földfelszín-borítottsági összeírás talajmoduljának (LUCAS Soil) használatával. Ez a modul a talajromlásról, a talajerózióról, a talajtömörödésről, a talajszennyezésről, a talaj szerveszén-tartalmának változásairól és a biológiai sokféleségről nyújt tájékoztatást. Az eszköz azonban nem határozza meg, hogy mely minták származnak ökológiai művelésű talajból.

³⁹ Közös Kutatóközpont, *Analysing the Feasibility of Counterfactual Methods for Estimating Environmental Effects of the CAP*, 2023.

⁴⁰ Európai Bizottság, Mezőgazdasági piaci tájékoztató: „*Organic farming in the EU – a decade of growth*”, 2023. január, 9. o.

⁴¹ Az (EU) 2023/2674 rendelet.

71 Ezek az információk a tagállamoknál, nevezetesen a mezőgazdasági parcellák lokalizálásához és a mezőgazdasági termelőknek nyújtott KAP-kifizetések feldolgozásához használt információs rendszerekben állnak rendelkezésre. 2023-ban csak a tagállamok fele biztosított részleges hozzáférést a Bizottságnak ezekhez az információkhoz, főként titoktartási okokból.

Kevesebb statisztikai változót gyűjtenek az ökológiai ágazatról

72 Az ökológiai ágazatra vonatkozó statisztikai adatok elengedhetetlenek az Unió biogazdálkodással kapcsolatos politikájának értékeléséhez és az uniós ökológiai cselekvési tervek előrehaladásának nyomon követéséhez⁴². 2008-tól valamennyi tagállamnak évente részletes adatokat kellett küldenie a Bizottságnak a biogazdálkodással megművelt földterületekről, az ökológiai növénytermesztésről és állattenyésztésről, az ökológiai tartású állatállományról és az ökológiai gazdasági szereplők számára⁴³.

73 2022-ben, amikor a jelenlegi ökológiai rendelet hatályba lépett, ezt a kötelezettséget megszüntették, és az ökológiai ágazatra vonatkozó statisztikai adatok gyűjtése önkéntessé vált a tagállamok számára. Eddig mindössze nyolc tagállam⁴⁴ vállalta formálisan, hogy ezentúl is továbbítja a biogazdálkodásra vonatkozó adatokat a Bizottságnak⁴⁵. Ennek eredményeként a tagállamoktól származó adatok hiánya miatt számos uniós aggregátumot már nem számítanak ki 2021-re és 2022-re, beleértve a biogazdálkodással megművelt földterületekre vonatkozóakat is.

74 2026-tól ismét kötelezővé válik valamennyi tagállam számára a biogazdálkodásra vonatkozó statisztikák megküldése. Az adatok gyűjtése – más mezőgazdasági statisztikákkal együtt – a [mezőgazdasági felhasználási és kibocsátási statisztikákról szóló rendelet](#) (SAIO-rendelet) révén történik. A Bizottság szerint így javulni fog a minőségbiztosítás, mivel ezentúl valamennyi tagállamnak szisztematikusan biztosítania kell a biogazdálkodásra vonatkozó adatok és az egyéb mezőgazdasági adatok közötti koherenciát és következetességet.

⁴² Az [\(EU\) 2022/2379 rendelet](#) (20) preambulumbekzdése.

⁴³ A [834/2007/EK rendelet](#) 36. cikke és a [889/2008/EK rendelet](#) 93. cikke.

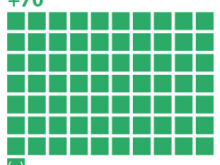

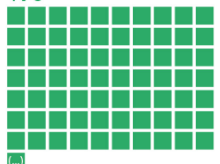

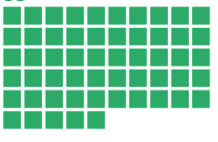

⁴⁴ Spanyolország, Finnország, Olaszország, Litvánia, Lettország, Málta, Svédország és Szlovákia.

⁴⁵ [ESS-megállapodás](#) az ökológiai statisztikákról, 2020. február 12.

75 Előrelépést jelent, hogy a SAIO-rendelet értelmében új adatokat is fognak gyűjteni arról, hogy mennyi ökológiai művelésű földterületet kezelnek növényvédőszerrel, és mennyit használnak ezekből. Az ökológiai renDELETEH képest a SAIO-rendelet kevesebb statisztikai változót ír elő a biogazdálkodásra vonatkozóan (lásd: [15. ábra](#)). Ennek eredményeként a Bizottság már 2022-ben csökkentette az ökológiai ágazatról gyűjtött adatok mennyiségét.

15. ábra. 2022 óta kevesebb adatot gyűjtenek a biogazdálkodásról és az ökológiai termelésről

■ = gyűjtött statisztikai változók száma

Az alábbiak keretében gyűjtött adatok:	2009–2021, az ökológiai rendelet keretében	2022–2025, önkéntes megállapodás keretében	2026-tól, a SAIO-rendelet keretében	2026-tól a SAIO-rendelet keretében már nem gyűjtött adatok
Ökológiai módszereket alkalmazó gazdasági szereplők	17 	17 		például ökológiai termelők, feldolgozók (ágazatonként), importőrök és exportőrök
Biogazdálkodásra való átállás alatt álló növénytermesztési terület	+70 <small>(...)</small>	3 	4 	az összes mezőgazdasági terület, kivéve a szántóterületeket, állandó kultúrákat és állandó gyepterületeket
Teljes mértékben biogazdálkodásra átállított termőterület	+70 <small>(...)</small>	70 	55 	például az üvegházakban és parlagon hagyott területeken termesztett növényekre vonatkozó adatok
Ökológiai növénytermelés	60 	60 	50 	például a búzára és tönkölyre, a száraz és fehérjenövényekre, a gyökérnövényekre, az olajos magvakra, a rostonövényekre, a dohányra és a koplóra vonatkozó adatok
Ökológiai tartású állatállomány	20 	7 	7 	például a lovakra, nyulakra, baromfikra (a tojótújúk kivételével) és kaptárakra vonatkozó adatok
Ökológiai állati eredetű termékek előállítására	20 	20 	15 	például a baromfira (a csirke kivételével), bivalytejre és mézre vonatkozó adatok

Forrás: Európai Számvevőszék, az Eurostat kérdőívei és a SAIO-rendelet végrehajtási jogi aktusai alapján.

76 Már régóta szükség lenne arra, hogy az uniós ökológiai ágazatban⁴⁶ javítsák a bioélelmiszerekre vonatkozó piaci információkat. A több adat gyűjtése azonban mind a tagállamok, mind a Bizottság számára többletköltséggel jár. 2021-ben a Bizottság megkezdte az **ökológiai élelmiszerek árára** vonatkozó havi adatok közzétételét a már korábban is gyűjtött statisztikák kiegészítése érdekében⁴⁷. Bár ez a lépés jó irányba mutat, az adatokkal jelentős minőségi problémák vannak (nem hasonlíthatók össze a tagállamok között, az árakat az élelmiszerlánc eltérő szakaszaiban gyűjtik, és jelentős mennyiségű adat hiányzik).

77 A tagállamok további nemzeti piaci adatokat is gyűjthetnek a biotermékekre vonatkozóan. A tagállamokban tett ellenőrző látogatásaink során megállapítottuk, hogy ökológiai cselekvési tervében Olaszország és Románia kiemelte, hogy a nemzeti fogyasztásra és a biotermékek Unión belüli mozgására vonatkozó adatok javítása révén fokozni kell a piac átláthatóságát. A Bizottság azonban még nem tett lépéseket e tekintetben. Ausztriában a hatóságok részletes belföldi piaci adatokat vásárolnak magán adatszolgáltatóktól. Dániában a nemzeti statisztikai hivatalon keresztül gyűjtenek részletes piaci adatokat (lásd: **7. háttérmagyarázat**).

7. háttérmagyarázat

Dánia részletes piaci adatokat gyűjt az ökológiai ágazatról

Dánia a nemzeti statisztikai hivatalán keresztül éves piaci adatokat gyűjt és tesz közzé az ökológiai ágazatra vonatkozóan. A dán kiskereskedőknek jogi kötelezettsége, hogy részletes tájékoztatást nyújtsanak a következőkről:

- a biotermékeknek a belföldi piacon és valamennyi Dánián kívüli országban történő értékesítése, valamint az alkalmazott értékesítési csatornák;
- a más tagállamokból vagy az Unión kívülről vásárolt biotermékek;
- a termékcsopontonkénti forgalom és a piaci részesedés.

⁴⁶ Az uniós ökológiai cselekvési tervek.

⁴⁷ 2021 óta a tagállamoknak tájékoztatniuk kell a Bizottságot egy sor meghatározott biotermék havi áráról (az (EU) 2017/1185 rendeletet módosító (EU) 2019/1746 rendelet II. melléklete).

Következtetések és ajánlások

78 Összességében arra a következtetésre jutottunk, hogy az ökológiai ágazatra vonatkozó uniós és nemzeti szakpolitikákban hiányosságok tapasztalhatók. A KAP forrásait a biogazdálkodásra szánt mezőgazdasági területek növelésére használták fel, anélkül, hogy kellőképpen figyelembe vették volna a biogazdálkodásra vonatkozó uniós politikában meghatározott környezetvédelmi és piaci célkitűzéseket. Végezetül a szakpolitika hatását az adatok szűkössége miatt nem lehetett értékelni.

79 Megállapításunk szerint az ökológiai ágazatra irányuló uniós politikát gyengítik a stratégiai keret hiányosságai. A Bizottság cselekvési terveket alkalmaz az ágazat fejlődésének irányítására. Bár a 2021–2027-es cselekvési terv javulást jelent az előzőhöz képest, három fő célkitűzése tekintetében még mindig nem tartalmaz számszerűsíthető célokat, sem az előrehaladás mérésére szolgáló eszközöket. Azt az uniós célkitűzést, hogy 2030-ra a mezőgazdasági földterületek 25%-át biogazdálkodással műveljék, nem egészítik ki az ágazat más elemeire vonatkozó célok. A 2030 utáni időszakra nincsen uniós stratégia vagy cél az ökológiai ágazatra vonatkozóan (19–24. bekezdés).

80 A nemzeti szintű fellépés elengedhetetlen az uniós szakpolitika támogatásához. Megállapítottuk, hogy a tagállamok eltérő gyorsasággal és minőségben dolgozták ki az ökológiai ágazatra vonatkozó nemzeti szakpolitikáikat, és csak részben foglalkoztak ökológiai ágazatuk sajátos szükségleteivel a KAP-támogatás programozása során (25–35. bekezdés).

1. ajánlás. Az ökológiai ágazatra vonatkozó uniós stratégiai keret megerősítése és a KAP-támogatással való kapcsolat javítása

A Bizottság:

- a) javítsa az ökológiai ágazatra vonatkozó uniós stratégiai megközelítést a következők révén:
 - i. az ágazat 2030 utáni időszakra is kiterjedő, hosszú távú jövőképek meghatározása;
 - ii. mérhető célok és kiindulási mutatók meghatározása az elért eredmények értékeléséhez;
 - iii. további célkitűzések mérlegelése a biogazdálkodásra vonatkozó 25%-os területalapú célkitűzés kiegészítésére az ágazat átfogó fejlődésének biztosítása (pl. az ökológiai termelés és fogyasztás ösztönzése) érdekében;
- b) a 2027 utáni KAP-ban ösztönözze a tagállamokat arra, hogy a KAP-támogatás felhasználását szorosabban kössék az ökológiai ágazat tekintetében általuk azonosított szükségletekhez.

Megvalósítás céldátuma: a) 2026 végéig, b) 2027 végéig.

81 Megállapítottuk, hogy a tagállamok nem biztosították az ökológiai termelésre vonatkozó szabályok következetes végrehajtását, és a jogi követelményeken túl ritkán írtak elő ökológiai elveket a biogazdálkodáshoz nyújtott KAP-támogatás elnyeréséhez (37–43. bekezdés). A nem ökológiai vetőmagokra vonatkozó eltérések széles körű alkalmazása nem ösztönzi a mezőgazdasági termelőket az ökológiai vetőmagok termesztésére és e piac fejlesztésére (44–51. bekezdés). A biogazdálkodás elterjedésének támogatásán kívül a tagállamok nem célirányosították kellőképpen a KAP-finanszírozást ahhoz, hogy megerősítsék a mezőgazdasági termelők értékláncon belüli pozícióját és továbbfejlesszék az ökológiai ágazatot (52–59. bekezdés).

2. ajánlás. A biogazdálkodás környezetvédelmi és piaci célkitűzéseinek jobb integrálása a KAP-ba

A Bizottság:

- a) nyújtson iránymutatást a tagállamoknak az ökológiai rendeletben meghatározott szabályok következetes alkalmazásához, és integrálja jobban az ökológiai elveket a biogazdálkodásra irányuló KAP-támogatásba;
- b) értékelje a KAP-források hozzájárulását a biogazdálkodás gazdasági fenntarthatóságához, hogy a 2027 utáni KAP-támogatás kialakításakor azt célzottabban irányíthassa az ökológiai ágazatra;
- c) elemezze a biogazdálkodásra vonatkozó valamennyi engedély és eltérés alkalmazását, és adott esetben tegyen korrekciós intézkedéseket.

Megvalósítás céldátuma: 2026 végéig.

82 A KAP elsősorban a várható környezeti és éghajlati előnyök miatt támogatja a biogazdálkodást. A Bizottság és a tagállamok által létrehozott monitoring- és értékelési keret azonban csak az uniós kiadások nyomon követését teszi lehetővé, azok hatásának vizsgálatát nem (61–66. bekezdés). A Bizottság más, meglévő uniós eszközök segítségével is értékelhetné a KAP-támogatás hatását, de azok nem tartalmaznak a biogazdálkodásra nézve releváns és reprezentatív információkat (68–71. bekezdés). A szakpolitikai döntéshozatali folyamatot továbbra is gyengíti az ökológiai ágazatra – többek között a biotermékek piacára – vonatkozó adatok korlátozott elérhetősége (72–77. bekezdés).

3. ajánlás. A biogazdálkodás fejlődésének értékeléséhez szükséges releváns adatok rendelkezésre állásának biztosítása

A Bizottság:

- a) a már összegyűjtött adatok alapján működjön együtt a tagállamokkal annak értékelése érdekében, hogy a biogazdálkodáshoz nyújtott KAP-támogatás milyen mértékben járult hozzá a KAP célkitűzéseinek eléréséhez;
- b) az FSDN-ben gyűjtsön releváns és reprezentatív információkat a biogazdálkodásról a KAP-támogatás hatásának értékelése céljából;
- c) elemezze, hogy a szakpolitikai döntések támogatásához szükség van-e részletesebb adatok gyűjtésére az ökológiai ágazatról (pl. ökológiai gazdasági szereplők, átállás alatt álló területek).

Megvalósítás céldátuma: a) és b) 2027 végéig, c) 2028 végéig.

A jelentést 2024. július 10-i luxembourgi ülésén fogadta el a Joëlle Elvinger számvevőszéki tag elnökölte I. Kamara.

a Számvevőszék nevében

Tony Murphy
elnök

Melléklet. Biotermékek fogyasztása a tagállamokban

Megjegyzés: Ciprus, Málta, Portugália és Szlovákia esetében nem állnak rendelkezésre adatok a biotermékek fogyasztásáról.

Forrás: Európai Számvevőszék, az [FIBL ökológiai kiskereskedelmi értékesítésre](#) vonatkozó adataiból, valamint az Eurostat [bruttó hazai termékre](#) vonatkozó adataiból (legutóbb kivonatolva: 2024. április 20.) származó 2022. évi adatok alapján.

Rövidítések

CMEF: Közös monitoring- és értékelési keret

EMVA: Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap

FADN: Mezőgazdasági számviteli információs hálózat

FSDN: Mezőgazdasági fenntarthatósági információs hálózat

KAP: Közös agrárpolitika

LUCAS: földhasználati és földfelszín-borítottsági összeírás

PMEF: Teljesítménymonitoring- és értékelési keret

RDP: Vidékfejlesztési program

Glosszárium

Európai zöld megállapodás: 2019-ben elfogadott uniós növekedési stratégia, amelynek célja, hogy 2050-re klímasemlegessé tegye az Uniót.

Horizont 2020: Az Unió kutatási és innovációs finanszírozási programja a 2014–2020-as időszakra.

Horizont Európa: Az Unió kutatási és innovációs finanszírozási programja a 2021–2027-es időszakra.

Közös agrárpolitika: Az Unió egységes agrárpolitikája, amely támogatások és egy sor más intézkedés révén igyekszik garantálni az élelmiszerbiztonságot, megfelelő életszínvonalat biztosítani az Unió mezőgazdasági termelőinek, valamint elősegíteni a vidékfejlesztést és a környezet védelmét.

Mezőgazdasági hasznosítású terület: A mezőgazdasági földterületek – beleértve a szántókat, állandó gyepterületeket, állandó kultúrákat és konyhakerteket – teljes területe.

Ökológiai ellátási lánc: A biotermékeknek a végső fogyasztókhöz történő eljuttatása érdekében végzett valamennyi tevékenység, beleértve a gazdálkodást, a feldolgozást, a forgalmazást és a kiskereskedelmet.

Vidékfejlesztési program: Az uniós vidékfejlesztési politika végrehajtását célzó, a Bizottság által jóváhagyott többéves nemzeti vagy regionális célkitűzések és intézkedések.

A Bizottság válaszai

<https://www.eca.europa.eu/hu/publications/sr-2024-19>

Időrendi áttekintés

<https://www.eca.europa.eu/hu/publications/sr-2024-19>

Ellenőrző csoport

Ellenőrzéseinek eredményeit a Számvevőszék különjelentésekben mutatja be, amelyek egy adott költségvetési területhez kapcsolódó uniós szakpolitikákkal és programokkal, illetve az irányítással kapcsolatos kérdésekkel foglalkoznak. Hogy ellenőrzési munkája maximális hatást érjen el, témái megválasztásakor és feladatai megtervezésekor a Számvevőszék figyelembe veszi a teljesítmény-, illetve szabályszerűségi kockázatokat, az érintett bevétel vagy kiadás nagyságát, a várható fejleményeket, valamint a politikai jelentőséget és a nagyközönség érdeklődését.

Ezt a teljesítmény-ellenőrzést a fenntartható természetierőforrás-gazdálkodásra szakosodott, Joëlle Elvinger számvevőszéki tag elnökölte I. Kamara végezte. Az ellenőrzést Keit Pentus-Rosimannus számvevőszéki tag vezette Annikky Lamp kabinetfőnök és Daria Bochnar kabinetattasé, Ramona Bortnowschi ügyvezető, Mihaela Vacarasu feladatfelelős, valamint Grzegorz Grajdura, Vincenza Ferrucci, Irina Flat, Anca-Florinela Cristescu és Mateusz Minich számvevők támogatásával. Nyelvi támogatás: Laura McMillan. Grafikai tervezés: Alexandra Mazilu.

Balról jobbra: Irina Flat, Vincenza Ferrucci, Ramona Bortnowschi, Annikky Lamp, Keit Pentus-Rosimannus, Grzegorz Grajdura, Mihaela Văcărașu, Daria Bochnar.

SZERZŐI JOGOK

© Európai Unió, 2024

Az Európai Számvevőszék dokumentumainak felhasználását a nyíltadat-politikáról és a dokumentumok további felhasználásáról szóló [6-2019. sz. számvevőszéki határozat](#) szabályozza.

Ellenkező rendelkezés (pl. egyedi szerzői jogi nyilatkozatokban foglaltak) hiányában az Európai Unió tulajdonában lévő számvevőszéki tartalmak a [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\) licenc](#) alá tartoznak. Ezért főszabály szerint a további felhasználás a forrás és a változtatások megfelelő feltüntetésével megengedett. A Számvevőszéktől származó tartalmak további felhasználásakor azok eredeti értelme és mondanivalója nem torzulhat. A Számvevőszék nem vonható felelősségre a továbbfelhasználás esetleges következményeiért.

Ha az adott tartalomban azonosítható magánszemélyek is érintettek (például ha egy kép a Számvevőszék munkatársait ábrázolja vagy harmadik fél is szerepel a források között), adott esetben további engedélyt is be kell szerezni.

Amennyiben ez megtörtént, akkor a vonatkozó engedély érvényteleníti a fenti általános érvényű engedélyt, és az abban foglalt, egyértelműen meghatározott felhasználási korlátozások érvényesek.

Az olyan tartalmak felhasználásához vagy reprodukálásához, amelyek nem az Európai Unió tulajdonát képezik, adott esetben közvetlenül a szerzői jog tulajdonosától kell engedélyt kérni.

Az iparjogvédelem alatt álló szoftverek és dokumentumok – pl. szabadalmak, márkajelzések, bejegyzett formatervezési minták, logók és nevek – nem tartoznak a Számvevőszék továbbfelhasználási politikájának hatókörébe.

Az Európai Uniónak az europa.eu címtartomány alá tartozó intézményi honlapjai külső oldalakra mutató hivatkozásokat is tartalmaznak. Ezek nem tartoznak a Számvevőszék hatáskörébe, ezért ajánlott elolvasni az ott közzétett adatvédelmi és szerzői jogi rendelkezéseket.

Az Európai Számvevőszék logójának használata

Az Európai Számvevőszék logója kizárólag a Számvevőszék előzetes hozzájárulásával használható fel.

HTML	ISBN 978-92-849-2916-0	ISSN 1977-5733	doi:10.2865/099	QJ-AB-24-019-HU-Q
PDF	ISBN 978-92-849-2936-8	ISSN 1977-5733	doi:10.2865/397833	QJ-AB-24-019-HU-N

A biogazdálkodás egy mezőgazdasági módszer, amelynek célja, hogy természetes anyagokkal és eljárásokkal állítson elő élelmiszereket. A Bizottság azt a célt tűzte ki, hogy 2030-ra az uniós mezőgazdasági földterületek 25%-át biogazdálkodással műveljék, ami a 2022. évi 10,5%-hoz képest komoly növekedést jelentene. Megállapítottuk, hogy a biogazdálkodásra vonatkozó uniós stratégiából hiányoztak egyes fontos elemek, például a számszerűsíthető célkitűzések és az előrehaladás mérésének módja. A biogazdálkodáshoz biztosított uniós források – a 2014–2022-es időszakban több mint 12 milliárd euró – hozzájárultak az ökológiai területek növeléséhez, de a környezetvédelmi és piaci célkitűzéseket nem vették kellőképpen figyelembe. Ráadásul az adatok korlátozott rendelkezésre állása miatt nem lehetett értékelni a szakpolitika hatását. Ajánlásokat fogalmaztunk meg az ökológiai ágazatot támogató uniós alapok stratégiájának és hatékonyságának javítására.

A Számvevőszék különjelentése az EUMSZ 287. cikke (4) bekezdésének második albekezdése alapján.

EURÓPAI
SZÁMVEVŐSZÉK

Az Európai Unió
Kiadóhivatala

EURÓPAI SZÁMVEVŐSZÉK
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Telefon: +352 4398-1

Megkeresés: eca.europa.eu/hu/contact

Weboldal: eca.europa.eu

Twitter: @EUAuditors